

INFORMATOR NSPRV

BESPLATAN
PRIMERAK

NSPRV je kolektivni član i osnivač Sindikata radnika u prosveti Srbije (Srps)

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 3 • NOVEMBAR 2009 • BROJ 30

СОМБОРСКА ПРЕПАРАНДИЈА 1816 - 1848.

О боравку Српске учитељске школе и деловању у Сендандреји од 1812. до 1916. писали смо у једном од претходних бројева Информатора. Данас објављујемо још један у низу наставака приче о сомборској Учитељској школи од њених почетака до данас, а који се хронолошки протежу кроз четири века, следећи пут српског народа и развој народног образовања.

(Наставак на сџр. 2)

КОЛЕКТИВНИ УГОВОР САМО ЗА ОДАБРАНЕ

Синдикат радника у просвети Србије (СрпС) поднео је још 12.02.2009.год. Иницијативу за оцењивање уставности и законитости одредбе члана 55. ПКУ за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“ бр. 12 од 13.02.2009. године). Након тога, због нерешавања по овом Захтеву, Синдикат је поднео и две ургенције у вези ове Иницијативе. Неслужбено смо сазнали да је Синдикат образовања Србије (СОС) одговорио Уставном суду текстом: „Иницијатива без основа“, коју је потписао правник овог синдиката – Јован Јерковић. СрпС сматра да је потребно да прокоментаришемо тај допис, пошто сматрамо да он не појашњава, већ уноси додатну забуну и конфузију у тумачење спорног члана 55. ПКУ.

(Наставак на сџр. 3)

ДЕБАКЛ „БОЛОЊЕ“

Слаба пролазност студената није само српски специјалитет – ни академски грађани у Хрватској нису прошли боље. Тако је, на пример, „Болоња“ у Задру доживела прави фијаско – чак 1.500 студената од укупно око 5.000 нема услов за наставак студирања и/или упис у вишу годину. У најтежој ситуацији је 500 студената који ће, ако им Сенат ванредно не

одобри да по други пут обнове годину, трајно изгубити право на студирање. Највећи део њих се претходних година „провукао“ до више године захваљујући смањивању бодовног прага, што је одобравала Ректорска конференција (Ректорски збор). На тај начин су се хрватски академци нашли у сличној позицији као и њихове српске колеге - због непромењених односа, а увођења новог начина студирања, једноставно не знају куда, ни како даље.

(Наставак на сџр. 6)

У овом броју можете још читати:

ЗАРАДЕ И ЗАМРЗНУТЕ ПАДАЈУ

Просечна зарада без пореза и доприноса (нето) у Републици Србији, исплаћена у септембру 2009. године, износила је 31.319,00 динара. У односу на просечну зараду без пореза и доприноса (нето) исплаћену у августу 2009. године, номинално је мања за 0,1%, а реално је мања за 0,4%.

Зараде запослених у јавним службама су „замрзнуте“, али у ствари реално све мање. Највећа примања остварили су запослени у финансијском посредовању и то, сада већ традиционално; у Београду – 38.883,00 динара нето, а најниже запослени у рибарству у централној Србији – 9.802,00 динара нето, што је далеко мање и од загарантованог минималца.

(Наставак на сџр. 10)

ДОКАЧИЛИ СЕ „РЕПРЕЗЕНТАТИВНИ“

Иако су потписали Споразум о сарадњи и њиме утврдили међусобне фер-плеј односе и акцијско јединство, тзв. „репрезентативни“ синдикати у делатности образовања (ГСПРС „Независност, СОС и УСПРС) брзо су погазили Споразум, који је у јавности требао да пружи привид синдикалног јединства у просвети, а нарочито у фази док се министар просвете уходавао на месту првог човека „делатности од посебног друштвеног интереса“, а који је, уствари, требао да елиминира оне који нису потписници тог Споразума - првенствено Синдикат радника у просвети Србије (СрпС) и његове осниваче и колективне чланове - Независни синдикат просветних радника Војводине (НСПРВ) и Синдикат образовања Београда (СОБ). Ово се показало тачним, што се и видело у моменту преговарања и закључивања ПКУ (који се тренутно налази на Уставном суду) у коме су тзв. репрезентативни синдикати себи придодали још један атрибут - потписници колективног уговора, узимајући за себе нешто што припада свим репрезентативним синдикатима у школама и установама.

(Наставак на сџр. 3)

ТЕШКО ДО МИНИМАЛЦА

НСПРВ је покренуо иницијативу за заштиту законитости исплата минималне зараде за део запослених у образовању. Ради се о око 16.000 запослених, међу којима је највише спремачица. Наравно, проблем је много шири – у истој ситуацији су и запослени у другим јавним службама којима такође Влада као послодавац ускрађује део зараде до гарантованог минималца.

(Наставак на сџр. 4)

ОДБОР ПРЕД РАСПУШТАЊЕМ.....	стр. 3.
СПОРАЗУМ ПРЕДУПРЕДИО ШТРАЈК.....	стр. 4.
МЕЂУ ВИШКОВИМА И ДИРЕКТОРИ И СЕКРЕТАРИ.....	стр. 4.
КРИТЕРИЈУМИ ЗА УТВРЂИВАЊЕ ВИШКОВА.....	стр. 6.
ИЗРАДА ЗАВРШНОГ РАЧУНА ОБАВЕЗА ПОСЛОДАВЦА.....	стр. 6.
ЋАЦИ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ ЗА РУМУНСКИ.....	стр. 7.
ПРОБЛЕМИ ЗБОГ „БОЛОЊЕ“.....	стр. 7.
БОЛОЊСКИ ПРОЦЕС У ЦРНОЈ ГОРИ И ХРВАТСКОЈ.....	стр. 8.
ПОДРШКА МЛАДИМ ТАЛЕНТИМА.....	стр. 9.
НАТОШЕВИЋ ЗА НАЈБОЉЕ.....	стр. 9.
ПРАВНИЦИ ОДГОВАРАЈУ.....	стр. 11.
ДИПЛОМИРАЛА У 94. ГОДИНИ.....	стр. 12.
НАЈНЕПРОДУКТИВНИЈИ ДАН У ГОДИНИ.....	стр. 12.
ПЛАЋАЈУ ИМ ДА НЕ БЕЖЕ СА ЧАСОВА.....	стр. 12.

SOMBORSKA PREPARANDIJA 1816 - 1848.

Nakon što je svoju rezervisanost prema sentandrejskoj Preparandiji ispoljila karlovačka crkvena jerarhija i distriktni školski direktori, slično raspoloženje nastalo je i u Nastavničkom veću same Škole. Veće je, šta više, poslalo peticiju Urošu Nestoroviću tražeći mogućnost preseljenja Preparandije iz Sentandreje u neko drugo mesto u „donjim krajevima“, te je on pod uticajem javnog mnjenja i raspoloženja među nastavnicima i crkvenim vlastima, uputio zahtev ugarskom Namesničkom veću o preseljenju škole. Treba reći i da je odluku o premeštaju prve srpske Učiteljske škole iz Sentandreje u Sombor Nestorović je doneo tek pošto je dobio zvanična uveravanja od somborske Opštine da će za ovu školu besplatno ustupiti školsku zgradu, na trajnu upotrebu i bez naknade, sa nameštajem i potrebnim ogrevnim drvetom. Namesničko veće, iako nezainteresovano za ovo pitanje, presudilo je ove zahteve Dvoru na donošenje konačne odluke.

Carским dekretom od 17. maja 1816. g. i intimatom ugarskog Namesničkog veća od 11. juna, odlučeno je da se srpska Preparandija premešti iz Sentandreje u Sombor. Ovaj akt prosledjen je svim srpskim pravoslavnim crkvama u Granici i Provincijalu, gde je obnarodovan, sa napomenom da će nova školska godina početi 01. novembra iste godine, a verni narod je pozvan da i dalje prilaze u treći tas, kao prilog školi.

U prelaznom periodu u Sentandreji održani su i završni ispiti, nešto ranije nego što je to planirano, između 19. i 24. avgusta, kako bi se, koristeći rečni saobraćaj, mogli premeštiti nastavnici i učenici. Iz pisma koje je Pavle Atanacković uputio Nestoroviću vidi se da je nakon velike neprijatnosti, koje je doživeo prilikom napuštanja Sentandreje, u Somboru bio primljen sa velikim oduševljenjem „od građanstva koje je ispoljavalo radost što će u svojoj sredini imati srpsku Preparandiju“.

Svečano otvaranje somborske Preparandije obavljeno je 3. (15.) novembra 1816. godine, uz veliko slavlje. Na svečanoj liturgiji u svetogeorgijevskom hramu, nakon prizivanja svetog duha, govorio je katiheta Pavle Atanacković o značaju obrazovanja omladine i o potrebi osnivanja Učiteljske škole, a u Školi, u kojoj je slavlje nastavljeno, profesor Dimitrije Isajlović održao je predavanje iz Pedagogije. Svečanosti su prisustvovali, sem ostalih, i bački podžupan, kao predstavnik civilne, i mesni oberstlajnant od vojnih vlasti. Redovna nastava, međutim, počela je tek 20. novembra po starom, dakle, sedamnaest dana kasnije, zbog sporog pridolaska novih učenika u prvi tečaj, kao i zbog kašnjenja stovrta i stolova u staroj zgradi nekadašnje Norme, u koju se Preparandija uselila.

Prvi tečaj otpočeo je sa 14 kandidata, a drugi samo sa tri, koji su došli iz Sentandreje, a od kojih su dvojica radila kao učitelji i imali već svoj „stacije“.

Organizaciona struktura somborske Preparandije od premeštanja u Sombor do mađarske revolucije ostala je manje-više ista kao što je bila ona sentandrejske škole: školovanje je trajalo dve godine sa po dva semestra; isti je broj mesečnih i semestralnih ispita; gotovo isti nastavni programi i planovi i njima odgovarajući predmeti sa približno istim nedeljnim časovima; isti je broj nastavnika i podjednako mali broj učenika; manje-više isti problem u vezi sa udžbenicima i učilima. Od normativnih akata koji su ukolotečili strukturalni razvoj ove kadrovske škole valja napomenuti tri Instrukcije – iz 1820, 1832. i 1843. god. Na osnovu tih akata došlo je do nekih promena u sistemu upravljanja Školom. Najpre, carskim dekretom iz 1820. ukinuto je zvanje seniora i zavedeno novo – lokalnog direktora Preparandije, kojom prilikom je za prvog lokalnog direktora somborske Učiteljske škole postavljen konzul grada Sombora i osvedočeni rodoljub Vasilije Atanacković. U Nestorovićevoj Instrukciji iz 1820. godine data su uputstva za rad ovog direktora. U njoj je najpre obrazloženo novog zvanja: mesto stalnog boravka direktora triju Preparandija je u Budimu, daleko od škola kojima upravlja, pa je potrebno da ga neko zamenjuje u svojstvu vršioca dužnosti sa prerogativima proisteklim iz ove Instrukcije, koje neće izlaziti iz okvira datih mu ovlašćenja. Drugim rečima, on će rukovoditi Školom i njenim radnim organima kao njihov prvi pretpostavljeni starešina, sprovodeći u delo uputstva koja bude primao sa visokih mesta. Glavne osobine direktora treba da su smotrenost (prudentia), pravičnost (aequitas) i suzdržljivost (moderatio). Prva će mu briga biti da bdi nad vladanjem katihete i profesora: da motri da li svoje dužnosti u vaspitanju i obrazovanju omladine vrše dosledno i prema pravilima sadržanim u Instrukciji. U pogledu školske omladine, on će se starati da ona uredno i redovno pohađa nastavu i zalaže se u učenju kako bi stekla što bolja znanja; da se revnosno upražnjava u bogoslužbenim radnjama, a u prvom redu da temeljno izuči Katihizis, Crkveno pojanje i Tipik; da svom katiheti i profesorima ukazuje svekoliko dužno poštovanje; da sa svojim školskim drugovima i svim građanima u mestu živi u dobrim odnosima i ukazuje im puno poštovanje, i da se uopšte vlada prema datim školskim propisima.

Dužnost lokalnog direktora će, dalje, biti da redovno saziva sednice Nastavničkog veća (Consessus litterarius) i da predsedava njima. Sednice će se održavati najmanje jedanput u dve nedelje. Vodiće brigu kako bi njima prisustvovali svi članovi i učestvovali u diskusiji; sa njima će se redovno konsultovati u donošenju odluka. Staraće se da se među članovima Veća ne stvara zla krv, da se očuva „svetost“ Preparandije i potpuna sloga među profesorima. U slučaju da neko od profesora ne prisustvuje sednici Veća, dužan je da podnese pismeno opravdanje i navede razloge odsustvovanja. Zahteva-

će od profesora da revnosno obavljaju svoje nastavničke dužnosti i ukoliko to odbiju, da podnese izveštaj vrhovnom školskom inspektor. Direktor je dužan, osim toga, da vodi prepisku sa vrhovnim školskim inspektorom i distriktnim školskim direktorima. Ukazivaće svu potrebnu pomoć aktuariju Veća u njegovom službenom radu, u vođenju prepiske, zapisnika sa sednica, ekspedicije prispelih akata i drugo. Staraće se isto tako da se razvije korisna i plodna prepiska sa sestrinskom rumunskom Preparandijom u Aradu.

Osim rada u Školi, direktor će se starati da se Nastavničko veće angažuje u radu na kulturnom uzdizanju srpske nacije, u bogaćenju njenog književnog blaga i u tom pogledu će se konsultovati sa vrhovnim školskim inspektorom.

Katiheta i profesori ne smeju se udaljavati iz Sombora, osim u neodložnim slučajevima, kada će se za dozvolu obratiti direktoru. Ovaj će dozvolu za odlazak iz grada izdati profesorima i katiheti samo u striktno opravdanim slučajevima i ukoliko ima zamene na odgovarajućoj katedri, i to u trajanju od tri dana, a samo u izuzetnim slučajevima do šest dana. Dozvolu za duže odsustvovanje profesora izdavaće isključivo vrhovni školski inspektor.

Školski ispiti – mesečni, tromesečni i semestralni – obavljaće se pod predsedništvom lokalnog direktora, a izveštaj o njima dostavljaće, uz potpise svih profesora, vrhovnom školskom inspektor u dva (za tromesečne) odnosno tri primerka (za semestralne ispite).

O učeničkim kaznama će raspravljati Nastavničko veće i odlučivati većinom glasova, a izričać ih direktor u skladu sa propisima i u duhu odredaba Instrukcije, tj. obazrivo, pravično i suzdržano, uključujući tu i kazne školskog zatvora i javnog ukora pred licem Nastavničkog veća. Telesne kazne kao i isključenja iz škole direktor će izricati, na zahtev Nastavničkog veća, samo uz odobrenje vrhovnog školskog inspektora. Za veće prestupe, koji ulaze u domen krivičnog zakonika, direktor će učiniti prijavu građanskim vlastima (Forum judicarium), shodno s 189. tačka e Školskog zakona (Ratio educationis publicae), i u isto vreme o tome dostaviti iscrpan izveštaj vrhovnom školskom inspektor.

Na početku svake školske godine, pri prijemu novih kandidata, direktor će lično proveriti njihova svedočanstva o završenoj školskoj spremi, izdatih Instrukcije, tj. obazrivo, pravično i suzdržano, uključujući tu i kazne školskog zatvora i javnog ukora pred licem Nastavničkog veća. Telesne kazne kao i isključenja iz škole direktor će izricati, na zahtev Nastavničkog veća, samo uz odobrenje vrhovnog školskog inspektora. Za veće prestupe, koji ulaze u domen krivičnog zakonika, direktor će učiniti prijavu građanskim vlastima (Forum judicarium), shodno s 189. tačka e Školskog zakona (Ratio educationis publicae), i u isto vreme o tome dostaviti iscrpan izveštaj vrhovnom školskom inspektor.

Na početku svake školske godine, pri prijemu novih kandidata, direktor će lično proveriti njihova svedočanstva o završenoj školskoj spremi, izdatih Instrukcije, tj. obazrivo, pravično i suzdržano, uključujući tu i kazne školskog zatvora i javnog ukora pred licem Nastavničkog veća. Telesne kazne kao i isključenja iz škole direktor će izricati, na zahtev Nastavničkog veća, samo uz odobrenje vrhovnog školskog inspektora. Za veće prestupe, koji ulaze u domen krivičnog zakonika, direktor će učiniti prijavu građanskim vlastima (Forum judicarium), shodno s 189. tačka e Školskog zakona (Ratio educationis publicae), i u isto vreme o tome dostaviti iscrpan izveštaj vrhovnom školskom inspektor.

Na početku svake školske godine, pri prijemu novih kandidata, direktor će lično proveriti njihova svedočanstva o završenoj školskoj spremi, izdatih Instrukcije, tj. obazrivo, pravično i suzdržano, uključujući tu i kazne školskog zatvora i javnog ukora pred licem Nastavničkog veća. Telesne kazne kao i isključenja iz škole direktor će izricati, na zahtev Nastavničkog veća, samo uz odobrenje vrhovnog školskog inspektora. Za veće prestupe, koji ulaze u domen krivičnog zakonika, direktor će učiniti prijavu građanskim vlastima (Forum judicarium), shodno s 189. tačka e Školskog zakona (Ratio educationis publicae), i u isto vreme o tome dostaviti iscrpan izveštaj vrhovnom školskom inspektor.

Na početku svake školske godine, pri prijemu novih kandidata, direktor će lično proveriti njihova svedočanstva o završenoj školskoj spremi, izdatih Instrukcije, tj. obazrivo, pravično i suzdržano, uključujući tu i kazne školskog zatvora i javnog ukora pred licem Nastavničkog veća. Telesne kazne kao i isključenja iz škole direktor će izricati, na zahtev Nastavničkog veća, samo uz odobrenje vrhovnog školskog inspektora. Za veće prestupe, koji ulaze u domen krivičnog zakonika, direktor će učiniti prijavu građanskim vlastima (Forum judicarium), shodno s 189. tačka e Školskog zakona (Ratio educationis publicae), i u isto vreme o tome dostaviti iscrpan izveštaj vrhovnom školskom inspektor.

ДОКАЧИЛИ СЕ „РЕПРЕЗЕНТАТИВНИ“

(Наставак са стр. 1)

Прве варнице су почеле већ у фази преговарања, када су се узајамно оспоравали и оптуживали, иако су већ и тада имали закључен Споразум о сарадњи. Све је то забашурено тиме што је Колективни уговор потписан да би се створио привид да су „репрезентативни“ изнад других и да им припадају нека ексклузивна права. Повремене међусобне чарке биле су присутне и даље, а кулминирале су последњих дана када се председник Синдиката образовања Србије (СОС), Бранислав Павловић, обратио председнику Уније синдиката просветних радника Србије (УСПРС), Леонарду Ердељи, дописом у којем га подсећа да су „више пута разговарали на тему нелојалне конкуренције“, а да „ви (УСПРС) и даље настављате да радите у истом стилу“. Ради се о томе да г-дин Павловић замера г-дину Ердељи да му улази у синдикални забран и да му купи чланство, а да су се они, наводно, договорили да једни другима не преотимају чланство. У поменутом допису СОС-а каже се да „ово није први пут да улазите у наше школе и да врло успешно делите колектив“, као и питање „чему све то, ако се зна да у Србији има око 30% школа које не припадају ни једном репрезентативном синдикату“. Другим речима, г-дин Павловић има два аршина: протестује што му УСПРС преотима чланство, али нема ништа против ако то чине неким другим синдикатима, заборављајући, при том, да је управо он највећи кривац по расцепкани синдикални покрет у Србији, јер управо он заступа (наравно, требао би да заступа, а то не чини) интерес свих синдиката у Националном просветном савету Србије, где је плаћени члан и у Паневропском комитету ЕИ-ЕТУСЕ, где представља све синдикате из Србије. Наравно, г-дин Павловић користи ситуацију да је представник свих, али заступа интересе само свог синдиката, о чему је СрпС већ обавештавао и Интернационалу образовања, а очигледно мораће то и поновити. На страну што је нетачно да је 70% школа у три тзв. репрезентативна синдиката, јер је то сасвим сигурно мање бар за пола, јер, како другачије протумачити страх ових синдиката да

поново утврде (потврде) репрезентативност која им је поодавно већ истекла и/или да оспоре Захтев за утврђивање губитка репрезентативности ГСПРС „Независност“, СОС и УСПРС, који су Министарству рада поднели: СрпС, НСПРВ и СОБ.

На крају ове преписке председник СОС-а најављује иступање из Споразума који су међусобно закључили некад репрезентативни синдикати, а данас остаци тих синдиката који не смеју да стану „на црту“ СрпС-у, који једва чека да утврди репрезентативност, а то не може из разлога што му Одбор за утврђивање репрезентативности то не жели да омогући још од почетка марта 2009. године, а истовремено им не пада на памет ни да поступе по захтеву СрпС-а за губитак репрезентативности поменути три синдиката („Независност“, СОС и УСПРС) и наводи да „због оваквог понашања и деловања УСПРС нема више смисла за озбиљну сарадњу, осим службене“, као и да ће им „све ово што раде бити враћено истом мером“. Као да то нису радили и до сада. Истина је ипак нешто другачија - од овога, некад највећег синдиката у делатности просвете, остало је веома мало и то управо ради начина на који га је и како га је водио г-дин Павловић.

Трећи синдикат, синдикат „Независност“, који и по речима министра Обрадовића није репрезентативан има, још увек, само једно сидро у мору некадашње, а данас изгубљене репрезентативности - свог представника у Одбору за утврђивање репрезентативности, који због консензуса у одлучивању и даље блокира поступак утврђивања репрезентативности и блокира цео процес. Међутим, ових дана истиче и рок који је Министарство рада дало Одбору да почне да ради или да оно само преузме посао утврђивања репрезентативности и утврди ко је оно само синдикалној сцени и ко ће убудуће бити социјални партнер Влади Републике Србије и/или ресорним министарствима.

На нашем сајту можете пратити активности везане за проблем утврђивања репрезентативности, а у прозору „Press clipping“ прочитати поменуто саопштење СОС-а под насловом „Нелојална конкуренција“.

КОЛЕКТИВНИ УГОВОР САМО ЗА ОДАБРАНЕ

(Наставак са стр. 1)

СОС овим дописом утврђује да право других синдиката који нису потписници колективног уговора није повређено, јер они то право могу остварити непосредном применом Закона о раду, а не и Колективног уговора.

Спорно је тумачење СОС-а да је накнада у висини 12% увећане месечне плате еквивалентна фонду плаћених часова за представника синдиката утврђених Законом о раду у члану 211.

Наиме, тај члан Закона о раду предвиђа 40 плаћених часова рада месечно председнику синдиката ако синдикат има најмање 200 чланова. За већи број следује по додатни 1 час на 100 чланова. Међутим, како су школе у Србији у просеку са око 50-ак запослених, а обзиром да Закон у том случају утврђује сразмерно мање часова, јасно је да, уз чињеницу да сви запослени и нису синдикално организовани, фонд припадајућих часова за бављење синдикатом је мањи и од 10 часова, колико би био да су свих 50 (у просеку) запослених у чланству синдиката. Пошто у чланству, у правилу, није ни половина од тога, за свој посао председник

синдиката би добио између 2,8% и 5,7% плаћених часова у делу норме, а никако 12% увећање зараде, колико по тумачењу „репрезентативних“ синдиката припада (али само) потписницима ПКУ. То другим речима значи да „председнику синдикалне организације која припада синдикату, потписнику овог Уговора, у коју је уклањено више од 50% запослених за обављање његове функције“, послодавац је дужан да, „исплаћује увећану месечну плату у висини од 12%“, док би председници репрезентативних синдиката у школама који нису у чланству потписника добијали недефинисан део зараде кроз остале послове који не улазе у редовне послове наставника и у најбољем случају умањење тих обавеза за око 5,7% (за 50 чланова, односно 10 часова) или мање, а председници синдиката потписника увећану зараду за 12%, без обзира на то што имају исти број чланова.

Ова збрка засад и није битна јер накнаду, односно часове не добијају ни једни, ни други, али би ускоро могли бити камен смутње, бар док Уставни суд не пресуди постоје ли синдикалци I и II реда.

ОДБОР ПРЕД РАСПУШТАЊЕМ

Како је изјавила г-ђа Слободанка Бранковић, саветница министра рада и социјалне политике Расима Љајића, Министарство је одлучно у намери да пресеке спор око утврђивања репрезентативности 40-ак синдиката, који је настао због блокаде узроковане односом Одбора за утврђивање репрезентативности према послу који би тај Одбор требао и да уради. Пошто су сви рокови постављени овом Одбору одавно истекли, постоји намера Министарства да тај посао преузму службе Министарства. Стога очекујемо и да Министарство формира тело које би завршило овај посао. То тело, претпостављамо, не би било у сукобу интереса за разлику од садашњих чланова Одбора и који, вероватно, и између тога, нису желели да се утврди ко је ко и међу синдикатима и међу послодавцима, јер би другачији однос снага значно и другачији распоред места у трипартитним и другим телима. Овакав став Министарства је и победа нашег Синдиката који је само у току последњих пола године извео више синдикалних акција, укључујући и протесте, како би се Социјално-економском савету и другим трипартитним телима формираним по основу социјалног дијалога вратио легалитет и легитимитет, који је изгубљен из разлога што у њему учествују представници организације које су изгубиле репрезентативност и не учествују они који имају репрезентативност, али је због блокаде не могу ни доказати.

Став нашег Синдиката је био првенствено заснован на захтеву за поштовање законитости, уставности и ратификованих међународних конвенција, те смо, стога, о новонасталој ситуацији и обавестили све релевантне организације које се баве стањем социјалног дијалога у земљи и региону, као и све амбасадоре и конзуларна представништва у нашој земљи.

НСПРВ и СрпС су дубоко убеђени да је Министарству законитост на првом месту, и због тога подржава настојања министарства да пресеке ову мучну ситуацију правног насиља, које Одбор чини не само над организацијама које сматра конкуренцијом, већ и над самим Министарством. Стога и очекујемо да се социјални дијалог врати у легалне и законске оквире, јер, у супротности, то је његов крај, а то ни нама, ни Министарству, претпостављамо, није у интересу.

Можда је сва ова ситуација и прилика да се заједно покушамо са свим заинтересованим договорити око неких бољих решења у Закону о раду, како би се убудуће предупредила било каква слична ситуација и како би се отуђење помоћног органа Министарства од самог Министарства које га је основало избегло и како се не би поновила ситуација да, уместо да тај орган помаже у обављању дела послова, он, уствари, кочи цело Министарство. Међутим, то може и да сачека, остало не.

проф. Хаџи Здравко М. Ковач

SPORAZUM PREDUPREDIO ŠTRAJK

Iako se pitanje troškova prevoza zaoštrilo i iako je Koordinacioni odbor javnih službi Zrenjanina, koji je nedavno međusobno zaključio Sporazum o saradnji i pridruživanju više sindikata iz Zrenjanina, najavio proteste ukoliko gradska uprava Zrenjanina ne isplati pun iznos troškova prevoza za radnike putnike, postignut je sporazum, a 20.10.2009. je i potpisan Protokol. Na ovaj način svi zaposleni u Zrenjaninu će ubuduće dobijati ili mesečnu kartu ili novčani ekvivalent u iznosu mesečne karte. Pregovarački tim smatra da je to maksimum u ovom trenutku, jer je prethodno SPRV (koji je inače deo USPRS) prihvatio da taj iznos bude 65% od iznosa mesečne karte. Naš Sindikat je sve vreme ovakav predlog odbacivao i insistirao da zaposleni dobiju 100% od iznosa mesečne karte, i to kao privremeno rešenje dok se priliv sredstava u gradski budžet ne stabilizuje, a tada da gradska uprava Zrenjanin isplaćuje pun iznos dnevne karte za prevoz. Nažalost, kolege iz SPRV su im svojim postupcima mnogo otežale ovaj posao, jer su pristajale na mnogo manje i u toku pregovora bili na strani gradske uprave.

Tvrđim stavom da svi zaposleni moraju dobiti pun iznos mesečne karte, NSPRV je za sve svoje članove, ali i za članove SPRV, kao i za sve ostale zaposlene u javnim službama u Gradu Zrenjaninu izbio više nego što su tražile kolege iz SPRV i pokazao da mu je interes članova (i drugih zaposlenih) na prvom mestu, a ne kooperativnost vlasti po svaku cenu. Posebno apostrofiramo da je u toku pregovora iz gradske uprave u javnost plasirana lažna izjava da je sličan sporazum potpisao naš Sindikat u Subotici (75% od iznosa mesečne karte), kako bi se naši pregovarači privoleli da slično urade i u Zrenjaninu. Tačno je da je naš Sindikat u Subotici odbio taj sporazum, koji je potpisao Samostalni sindikat (Sindikat obrazovanja Srbije) i da i dalje insistira da putnici dobiju pun iznos naknade za trošak prevoza. U međuvremenu su gradske vlasti vršile neprimeren pritisak na članove našeg Sindikata da potpisuju pojedinačne izjave kojima bi prihvatile sporni sporazum, ucenjujući ih, pri tom, da uopšte neće dobiti naknadu troškova prevoza.

Epilog je da su, ipak, svi zaposleni dobili naknadu troška za dolazak i odlazak sa posla, a da su sporne izjave ostale u školama, jer su i gradske vlasti svesne da u slučaju sudskog spora moraju isplatiti pun iznos i da, bez obzira na oblik i sadržinu izjave, izjava zaposlenog je pravovaljana ukoliko sadrži izraz volje da želi naknadu troškova prevoza da dobije u gotovom novcu ili da dobije mesečnu kartu, a nikako da bude uslovljavan i/ili da mu ne bude isplaćeno ono što mu i pripada. Gradski odbori će proceniti da li će protiv nekih direktora i nadležnih iz gradske uprave podneti zbog tog postupka krivične prijave, a Sindikat će, za sve koji budu oštećeni, pomoći da njihovo pravo ostvare i u sudskom sporu.

TEŠKO DO MINIMALCA (Nastavak sa str. 1)

Sa zadovoljstvom smo konstatovali da je Vlada uvažila napore našeg Sindikata i da je još 20. avgusta donela Zaključak kojim je prihvatila Inicijativu o isplata minimalnih zarada i naknada zarada zaposlenima u osnovnom i srednjem obrazovanju i kojim se obavezala da se ubuduće svim zaposlenim u školama isplaćuje garantovani minimalac od 87,00 dinara po času. Nažalost, ostala je sporna isplata razlike od stvarno isplaćene zarade pa do garantovanog minimalca za period januar (kad je i stupila nova minimalna cena rada na snagu) – jun (u junu i julu zaposleni primaju u delu zaradu, a u delu naknadu za korišćenje godišnjeg odmora). Kako se poslodavci (Uprava za trezor, Ministarstvo prosvete i škole) pravdaju nemogućnošću ovakve isplate, bilo je potrebno da se Sindikat obrati nadležnoj inspekciji rada i/ili da pokrene spor pred nadležnim sudom. Na taj način bi se stvorila pravna mogućnost isplate dela plate za koje su ovi zaposleni uskraćeni i koja za prvo polugodište ove godine za neke od njih iznosi i više od pola mesečnog primanja.

U Školskoj upravi Zrenjanin (koja pokriva Južnobanatski, Srednjobanatski i Severnobanatski okrug) NSPRV je ovaj posao već doveo u fazu kada se isplate spornog dela vrše. Motivisani time, članovi KO za Zapadnobački okrug su podneli Inspekciji rada, zahtev za inspekcijom nadzorom u školama/ustanovama, članicama ovog Sindikata vezano za isplatu minimalnih zarada zaposlenima u prosveti. Ovaj dopis je sekretarijat Sindikata pokušao uručiti 27. oktobra, ali je inspektorka rada odbila da ga primi, tražeći da se zahtev dopuni u smislu da se navede u kojim školama treba da se izvrši nadzor. Zahtev inspektora Sindikat je odbio iz razloga što se ovo pravo krši u svim školama ali je zahtev dopunio na način da je dostavio spisak svih škola i ustanova u Zapadnobačkom okrugu koje su u članstvu NSPRV. Istovremeno je uputio dopis direktorima svih škola da mogu očekivati posetu inspektora, ali isključivo sa nalogom da provere o kojim iznosima se radi i u smislu provere tačnosti navoda da Trezor ne isplaćuje zagarantovani minimalac.

Kako se u međuvremenu nije oglašila ni Inspekcija rada, a niti imamo prvatnu informaciju da je nešto učinjeno po zahtevu, zatražen je hitan sastanak sa v.d. načelnikom odeljenja Inspekcije. ukoliko se ne postigne dogovor da se sav postupak ubrza Sindikat će se obratiti direktoru Inspektorata za rad, g-dinu Radovanu Ristanoviću, a po potrebi i zameniku ministra ili ministru lično.

KOLIKO STVARNO IMA VIŠKOVA U PROSVETI?

Među viškovima i direktori i sekretari škola

Vlada Republike Srbije usvojila je predloge dva zakona o maksimalnom broju zaposlenih kojima treba da definiše prvi krug otpuštanja, odnosno broj zaposlenih za čijim radom prestaje potreba u javnim službama i državnim organima, kao i u organima lokalnih samouprava. Zakon se upravo nalazi u raspravi u srpskom Parlamentu i sasvim je izvesno da će kvote koje je propisala Vlada biti i deo tih Zakona, pa će prva tranša kandidata za biro za nezaposlene biti poznata već narednih dana. Kako se radi o prvom udaru na viškove, jasno je da će nakon ovih zakona već u sledećoj godini doći do novih otpuštanja, što je neminovnost, jer odnos zaposlenih prema broju građana u lokalnoj samoupravi će i na taj način biti višestruko veći od evropskih i svetskih standarda, a što se tiče prosvete, postepeno će se uvesti drugačiji način finansiranja zaposlenih (po učeniku, a ne po odeljenju kao dosad), što neminovno znači nova otpuštanja.

Primeru radi, već sporadičnom racionalizacijom kroz spajanje jednog broja neprirodno malih odeljenja više od 500 učitelja je ostalo višak, a da većina škola to nije ni uradila. Prava racionalizacija će, sasvim sigurno, višestruko ove brojke uvećati, a obuhvatiće i racionalizaciju nenastavnih radnika. Iako je ministar prosvete obećavao da neće biti otpuštanja, jasno je da će otpuštanja biti i da će država morati da smanji broj korisnika budžeta na jedan ili drugi način i da neće sama sebe zakidati time što nije obezbedila sredstva za otpremnine, pa onda za posledicu ima velik broj zaposlenih koji ništa ne rade, a primaju redovno platu. I ministar je u poslednjim nastupima najavio da će se do kraja godine „znati sudbina odeljenja i škola sa malim brojem učenika“, odnosno da će doneti kriterijume za mrežu škola i broj odeljenja, nakon čega će uslediti izjašnjavanje lokalnih, opštinskih/gradskih parlamenata i donošenje odluka o mreži osnovnih škola i broja odeljenja.

Pomoćnik ministra prosvete Bogoljub Lazarević je mnogo eksplicitniji i tvrdi da će doći do otpuštanja, ne samo među nastavnicima (zbog manjeg broja odeljenja sa većim brojem učenika), već i među nenastavnim radnicima, pomoćnom i administrativnom osoblju i predviđa i viškove među direktorima i sekretarima škola. Podsećamo da je u ranijim memorandumima o budžetu cifra viškova iznosila oko 9.000, a da ona sada sigurno nije manja. Model koji razrađuje Ministarstvo prosvete zasad je poprilično uopšten i predviđa otpremnine, ali samo za radna mesta na kojima se, umesto radnika koji budu proglašeni viškovima, ne budu zapošljavala nova lica. Isti princip važiće i za one koji su ispunili jedan od uslova za penziju, i oni će moći dobiti otpremninu samo u slučaju ako se na njihovo radno mesto ne prima nov radnik i ako se časovi koje su oni pokrivali, odnosno posao koji su obavljali, prerasporedi među zaposlenima.

Važno je napomenuti da se neće moći ponoviti greška iz prethodnih racionalizacija kada je velik broj zaposlenih otišao uz stimulativne otpremnine, a broj izvršilaca se nije smanjio, već, suprotno očekivanjima, povećao. Ispraviće se i druga greška koja je uočena, a to je da jedan broj zaposlenih dobio otpremninu u jednoj od javnih službi, a posle se opet zaposlio u drugoj javnoj službi. Drugim rečima, prosvetari koji tokom racionalizacije napuste delatnost uz otpremninu, neće se moći više zaposliti u obrazovanju ili nekoj drugoj javnoj službi.

Kako je 01. januar blizu, kako je i dogovor sa MMF-om utanačen i kako je podela kolača, zvanog državni budžet, sve restriktivnija, jasno je da ni jedna država i javna služba više nije sigurno mesto za zaposlenoga i da „kresanje“ broja radnika postaje sve više aktuelno, a da će to i biti konstanta u narednom periodu. Predviđa se da se u prvoj godini broj izvršilaca smanji za oko 5.000, što i neće biti posebno teško izvesti, pošto je više od 500 onih koji su viškovi po osnovu spajanja odeljenja, a 3.500 zaposlenih ispunjava jedan od uslova za penzionisanje, pa je zasad stvarno sporno tek oko 1.000 zaposlenih. Problem bi mogao nastati ukoliko se neka od ovih kategorija popišmani i ne želi da ode, dogod ne bude morala otići po sili zakona (kad navrši 65 godina života i sa najmanje 15 godina staža osiguranja). Ovo se naročito odnosi na kategoriju zaposlenih koji imaju jedan od uslova za penzionisanje, ali očekuje veće otpremnine od onih koje su predviđene PKU (3 bruto zarade). Međutim, za ovu kategoriju neće biti obezbedene otpremnine, kao ni za bilo koje zaposlene u javnim službama ako su manje od 5 godina pred odlaskom u penziju. Drugi problem koji bi mogao nastati je i velik broj zaposlenih koji spadaju u kategoriju tzv. zaštićenih radnika i kojima, i u slučaju da su tehnološki višak, poslodavac ne može otkazati Ugovor o radu.

Sve ovo će, bar se nadamo, biti predmet usaglašavanja sindikata sa Vladom. Ili možda neće, već će nam Vlada isporučiti gotova rešenja. Uostalom sačekajmo. Kraj godine je blizu, a i vreme je budžeta.

(НЕ)ВРЕМЕ ЗА СОЦИЈАЛНИ ДИЈАЛОГ

Прича друмом, дела шумом

Министар рада и социјалне политике, Расим Љајић, у септембру је, у име Владе Србије, предао ратификационе инструменте Ревидиране Европске социјалне повеље Савета Европе, а средином октобра Србија је и службено ратификовала тај документ. Тиме је Влада Србије, лицемерно, показала лепше лице Европи. Оно друго видљиво је, углавном, нама који (засад неуспешно) покушавамо да партиципирамо у социјалном дијалогу.

Ипак, из ратификације Повеље може да произађе и нешто добро, јер је тиме Влада Републике Србије пристала да Европска унија, кроз периодичне извештаје темељно прати испуњеност корпуса права и стандарда у области економских, социјалних и радних права, а што је посебно значајно у условима глобалне економске кризе и још више у условима дводеценијске унутрашње кризе, недовршене својинске трансформације и недовршене приватизације, као и недовршених системских реформи, које, већ сада, непристојно дуго трају.

Сам министар се више пута изјаснио „о социјалном дијалогу као најбољем начину за решавање економских и социјалних проблема“, а да ништа конкретно није учинио да институционални социјални дијалог добије легалитет учешћем репрезентативних синдиката и послодавца, а не оних који су по мери министра и владе, иако одавно нису репрезентативни, ако су то икада и били. О томе сведоче и кривичне пријаве против официјелног министра рада због кршења сопственог Закона о раду и међународних конвенција, којима се уређује право на синдикално организовање и деловање, трипартизам, колективно преговарање, социјални дијалог као и због сврставања на једну страну, у овом случају на страну Синдиката „Независности“ који је у јануару 2008. изгубио репрезентативност.

Нажалост, министар рада, који би требао да буде онај који учествује у социјалном дијалогу, који га баштини, који га штити и развија, он га, уствари, гуши, увођењем нелегитимних и нелегалних учесника у глумљени социјални дијалог, који производ, попут ОКУ, или понеког, више случајно него системски, закљученог ПКУ, или непостојећег Социјалног пакта, не производи никакво дејство, сем димне завесе, којом се доводе у заблуду радници, послодавци и стручна јавност. Додуше, министар купи политичке поене на последицама сопственог нечињенија, трчкарајући по земљи апсурда Србији, и кулујући медијску наклоност решавањем појединачних социјалних случајева, заборављајући основни посао министра рада и чињеницу да се број социјалних случајева драматично увећава захваљујући првенствено њему, који, као министар рада, није урадио оно што му је у опису радног места. Тако наш уважени министар све више постаје социјални демагог, можда и очекивано, пошто се и Влада тако понаша, при том се припрема за неке ближе или мало даље изборе, правећи нову социјал-демократску партију, природног савезника радника, сељака и других транзиционих губитника, а радећи против њиховог интереса.

Апсурд је и чињеница да се у јавности деле одличја за развој социјалног дијалога, те у прилог томе наводимо случај из марта ове године када је премијеру, др Мирку Цветковићу, Унија послодавца Србије уручила Повељу „за изузетан допринос раду Социјално-економског савета“. Подсећамо да је само наш Синдикат упутио премијеру десетке дописа о кршењу социјалног дијалога и захтева да се укључи у решавање

горућих проблема који се могу решити у социјалном дијалогу. Ако се по резултатима рада и ономе што је настало као производ социјалног дијалога сам дијалог и мери, јасно је да он неће заслужити прелазну оцену. Чак ни чињеница да је донет Закон који би у неким околностима могао поспешити социјални дијалог, то се није ни десило, стање је горе него нпр. 2005. године.

Социјални дијалог претрпео је бродоломе и на нижим нивоима: на покрајинском и на локалном нивоу. Додуше, представници покрајинске бирократије, бар Покрајине која је унутар државно-правног система Републике, ће вас убеђивати да је покрајински СЕС много успешнији од свога републичког близанца. Међутим, због недовршене децентрализације државе и стварних надлежности у пренетим и повереним пословима, у суштини, покрајинска администрација је de facto разваљена, па самим тим и социјални дијалог њених представника – покрајинских секретара са другим социјалним партнерима је форма, а не и садржина.

Истине ради, треба рећи, покрајински СЕС бар сам себе не блокира, пошто је у Правилнику о раду СЕС-а АПВ уграђено одлучивање већинског гласова, за разлику од републичког СЕС-а, који одлуке доноси консензусом свих чланова, па тиме пружа бесконачно много могућности, чак и једном члану да блокира рад целог Од-

бора. Тиме тај Одбор индиректно блокира и министра рада који не може (ако неће, а неће) да утврди ко је ко и ко би требао да представља свет рада у трипартитним телима. Наравно да је ово само изговор, јер, како би уопште било могуће да помоћни орган министра блокира министра, ако га је он формирао да му он помаже, а не да му одмаже и да га блокира у компетенцијама које су му дате Законом.

Влада Републике Србије, а нарочито нека њена министарства, врло успешно помажу разбијању својих социјалних партнера, уместо да помажу да они ојачају и да преузму свој део обавеза. Као пример навешћемо случај у просвети, иако њих има у готово свакој делатности: почетком ове године закључен је Посебан колективни уговор за основне и средње школе и домове ученика. Нажалост, уместо да ПКУ помогне у решавању проблема, овај колективни уговор је само закомпликовао ситуацију међу синдикатима, створио простор за сукобе и синдикате још учинио слабијима. Иако нас је министар уверавао да је овај документ прошао правно-техничку редакцију, сваком правничком приправнику јасно је да се то није десило, јер како би другачије могли тумачити одредбе појединих чланова које су у међусобној колизији, а да не говоримо да су у супротности не само са здравим разумом, већ са

Законом о раду и Уставом РС. Тако се синдикати забављају о свом јаду, послодавци о свом, а Влада с времена на време кулујући неке од њих, одређеним уступцима, али, богами, и буџетским парам прибавља сагласност за оно што чини, а што сигурно и наше праунуке гура у дужничко ропство.

Доказ немоћи синдиката је и најављивана, а(ли) изостала, „врџа синдикална јесен“ од које није било ништа, јер су атомизовани синдикати штрајковали без икакве координације и могућности да се то артикулише у критичну масу која би извукла цео свет рада на улице и која би натерала Владу бар да се замисли. Чак и мирни протести, попут оног организованог уочи 1. маја, нису могли да доведу до јединства међу зарађеним синдикатима и да их окупе под једну заставу, ако ничега ради - оно бар ради радничке солидарности.

Алтернативни синдикати који сада збирно окупљају око 400.000 запослених, дакле много више и од засад неспорне синдикалне центре СССС, а сасвим сигурно вишеструко више од УГС „Независности“, нису у могућности да интерес својих радника штите кроз институт социјалног дијалога и преговарање, сем спорадично на локалном нивоу или у оквиру социјалног дијалога у предузећу/установи. Ван тога је за њих „забрањен град“ и њих нема, а често им се спори и учешће у социјалном дијалогу на локалном нивоу, јер се репрезентативност у локалу изводи из (непостојеће) репрезентативности на националном нивоу, а не на начин утврђен законом. Типичан пример за то је Синдикат „Независности“ који има представнике и у покрајинском СЕС-у, а да је свима познато да он никада није био репрезентативан у Покрајини. Ту чак и конкуренција из СССС мудро ћути, знајући да су нелегитимни учесници из реда „Независности“ увек подложнији притисцима, уценама, него да уместо њих седе синдикати који имају и чланове, правдајући то потребом синдикалног плурализма.

У исто време и ми водимо социјални дијалог, додуше на улици. Протествовали смо два пута у два месеца и на београдским улицама и трговима тражили да се само поштују Закон, Устав и међународне конвенције и ништа више. Нажалост, све што смо добили је разумевање од дела запослених у Министарству рада, не и од министра. Стога нас и не чуди став министра Љајића према нама или однос тзв. репрезентативних синдиката према синдикатима који покушавају то да докажу, иако испуњавају све услове по закону, пошто министар није заштитио ни своје запослене од самовоље „свог“ Одбора за утврђивање репрезентативности синдиката и удружења послодавца. Што би онда министар (ис)поштовао тамо неке синдикате, ако не поштује ни своје сараднике, нити их узима у заштиту.

Није ништа боље ни кад се ради о социјалном дијалогу са ресорним министром просвете, који нас прима на преговоре, али преко приватних веза, а не и због тога што легално заступамо интерес преко 16.000 запослених у просвети. Шта више, признање министра да зна да неки синдикати нису репрезентативни, али „да не може учинити ништа док министар Љајић не пресече“ нас уверава да је министар на трагу прагматизма, а не и законитости, а то је, у сваком случају, погубно по социјални дијалог.

Проф. Хаџи Здравко М. Ковач,
генерални секретар НСПРВ
Цео њекст можеће преузети са нашеј сајта.

TEHNIČKO-PROSTORNI I DRUGI USLOVI

Izrada završnog računa obaveza poslodavca

(Nastavak sa str. 1)

Da je položaj sindikata, sindikalnih predstavnika i predstavnika sindikata u višim organima uređen u više akata često se prenebegava, pa se stepen prava, uglavnom, izvodi iz lex specialis zakona u obrazovanju (Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja – tzv. „Krovni“ zakon) i Posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u osnovnim i srednjim školama i domovima učenika, čime se nivo prava ograničava ili čak i smanjuje.

Kako je primećeno da predsednici sindikata u školama i ne znaju koja su to sve prava koja je dužan poslodavac da obezbedi sindikatu, u više dopisa ćemo vas informisati o tim pravima i obavezama poslodavca da ih obezbedi. Posebno ćemo apostrofirati činjenicu da se položaj sindikata, osnivanje i organizovanje, kao i obezbeđivanje uslova za rad definiše i uređuje međunarodnim konvencijama (konvencije ILO), Ustavom Republike Srbije, Zakonom o radu, podzakonskim propisima, kolektivnim ugovorima i pravilnicima o radu. Stoga je značajno da predsednici sindikata i članovi izvršnih odbora kao i članovi nadzornih odbora u organizacijama sindikata upoznaju i rešenja data u Zakonu o radu, „Krovnom“ zakonu, Opštem kolektivnom ugovoru (OKU) i Posebnom kolektivnom ugovoru za osnovne i srednje škole i domove učenika (PKU).

Jedna od definisanih obaveza poslodavca je obaveza obezbeđivanja tehničko-prostornih i drugih uslova za rad sindikata. Naime, Zakon o radu (član 210.) utvrđuje obavezu poslodavca da sindikatu obezbedi tehničko-prostorne uslove koji se utvrđuju Kolektivnim ugovorom ili Sporazumom poslodavca i sindikata, kao i pristup podacima i informacijama neophodnim za bavljenje sindikalnim aktivnostima. Nažalost, nije nam poznato da li je i jedna škola zaključila Kolektivni ugovor kod poslodavca (ranije Pojedinačni kolektivni ugovor), te se ova prava crpe iz rešenja datih u Opštem kolektivnom ugovoru („Službeni glasnik RS“ br. 50/08, 104/08 i 8/09) i Posebnom kolektivnom ugovoru za zaposlene u osnovnim i srednjim školama i domovima učenika („Službeni glasnik RS“ br. 12/09). Prema nama poznatim saznanjima ništa nije bolja situacija ni kad se radi o kolektivnim ugovorima kod poslodavca u: predškolskim ustanovama, domovima učenika i univerzitetskim ustanovama. Stoga, sve što je navedeno u OKU odnosi se na sve ustanove i zaposlene, pošto

je poznato da je ministar rada Opštem kolektivnom ugovoru dao tzv. prošireno dejstvo.

Obavezu poslodavca da obezbedi prostorno-tehničke uslove za rad i delovanje sindikata bliže uređuju OKU u članovima 54. i 56. i PKU u članovima 51. i 52.

I Prema odredbama OKU poslodavac je dužan da sindikalnoj organizaciji kod poslodavca, bez naknade:

- 1) posredstvom svojih službi:
 - odbije iznos sindikalne članarine od zarade zaposlenog i uplati ga na odgovarajući račun sindikata, u skladu sa statutom;
 - vrši uplatu na račun fondova koje sindikat osniva;
 - izradi završni račun;
 - vrši obradu podataka o uplati članarine i daje na uvid sindikalnom rukovodstvu.
- 2) obezbedi sledeće uslove za rad:
 - korišćenje poslovnog prostora koji podrazumeva potreban broj kancelarija u zavisnosti od broja članova sindikata sa neophodnim kancelarijskim nameštajem;
 - po potrebi, pravo korišćenja i drugih prostorija poslodavca za održavanje većih skupova neophodnih za ostvarivanje uloge sindikata;
 - neophodne tehničke uslove za rad;
 - posebna mesta za oglašavanje sindikalnih informacija;
 - upotrebu službenog automobila ili drugog odgovarajućeg prevoznog sredstva sa plaćenim troškovima za odlazak na sastanke, seminare i sl.

II Prema odredbama PKU za osnovne i srednje škole i domove učenika, ustanova je dužna:

- 1) da reprezentativnom sindikatu obezbedi tehničko-prostorne uslove i pristup podacima i informacijama neophodnih za obavljanje sindikalnih aktivnosti i to:
 - odvojenu prostoriju za rad sindikata i odgovarajući prostor za održavanje sindikalnih sastanaka;
 - pravo na korišćenje telefona, telefaksa i drugih tehničkih sred-

stava i opreme;

- slobodu podele sindikalnih saopštenja, izveštaja na oglasnim tablama sindikata - za redovne sindikalne aktivnosti, a u vreme štrajka i na drugim mestima po odluci sindikata
- 2) da članu sindikata, bez naknade, posredstvom službi ustanove:

- odbije iznos sindikalne članarine i uplati je na odgovarajući račun sindikalne organizacije, kao i na račune viših organa sindikata kome član pripada, prema statutu sindikata;
- vrši uplatu na račun fondova koje sindikat osniva (štrajkački fond, fond solidarnosti i sl.);
- daje na uvid podatke o uplati članarine sindikalnom rukovodstvu.

Iz napred iznetog vidljivo je da je obaveza poslodavca da besplatno sindikatu u školi/ustanovi, između ostalog, izradi i završni račun. Ovo napominjemo zbog činjenice da se velik broj sindikalnih organizacija obratio sekretarijatu da je uslovljavan da prilikom izrade završnog računa plati ovaj posao ili da se snalazi kako zna i ume. Sve slučajeve tog tipa i bilo kakva uslovljavanja ili traženje da Sindikat plati uslugu izrade završnog računa, Sindikat će sankcionisati. Sredstva koja se na taj način bacaju i prazne sindikalnu kasu u školskoj organizaciji, mogu se mnogo korisnije upotrebiti. Stoga će sindikat u buduću voditi računa da li se poštuju odredbe kolektivnog ugovora i Pravilnik o materijalno finansijskom poslovanju sindikata i protiv predsednika

Sindikata koji budu trošili novac na ono što je obaveza poslodavca pokretati sindikalne sankcije. Napominjemo da predsednici sindikata spadaju u kategoriju zaštićenih radnika, ali samo ako poštuju zakon i pravila Sindikata. O svemu je važno da se u socijalnom dijalogu, između odbora sindikata i uprave u školi, postigne jasan konsenzus o ovom pravu. U slučaju bilo kakve nejasnoće, obratite se sekretarijatu sindikata kako bi vam pomogli. U sledećim dopisima informisaćemo vas i o drugim pravima i obavezama, a po potrebi organizovati i obuku predsednika sindikata i članova izvršnog i nadzornog odbora u organizaciji Sindikata.

KRITERIJUMI ZA UTVRĐIVANJE VIŠKOVA

PKU u članu 33. utvrđuje kriterijume za utvrđivanje zaposlenih za čijim je radom prestala potreba, koje je ustanova obavezna da primeni ako želi da na zakonit način utvrdi zaposlenog za čijim je radom prestala potreba, odnosno koji je ostao neraspoređen. Obaveza primene kriterijuma postoji i u slučaju kada postoji potreba da se zaposleno samo umanjim procenat radnog vremena, odnosno kada za njegovim radom samo delimično prestane potreba, što je novina u odnosu na ranije važeći poseban kolektivni ugovor. Ugovor je ovde povoljniji od ranije važećeg akta.

Nažalost, Ugovor ponavlja greške iz ranije važećeg posebnog kolektivnog ugovora, greške koje omogućavaju pojavu samovolje prilikom utvrđivanja zaposlenog za čijim je radom prestala potreba. Samovolja nije isključena prilikom dodele bodova po osnovu obrazovanja, rezultata rada, imovnog i zdravstvenog stanja, zato što Ugovorom nije utvrđen fiksni broj bodova za svaki od tih kriterijuma, nego direktor odlučuje da li će zaposlenom po osnovu, na primer, visokog obrazovanja, priznati 15, 16, 17, 18, 19 ili 20 bodova.

U pogledu kriterijuma za utvrđivanje zaposle-

lih za čijim je radom prestala potreba, između Ugovora i ranije važećeg posebnog kolektivnog ugovora postoje sledeće razlike:

1) Ugovor po osnovu rada ostvarenog u radnom odnosu u ustanovi u kojoj se utvrđuje prestanak potrebe za radom zaposlenih priznaje 0,35 bodova za godinu dana rada, dok je ranije važeći akt po tom osnovu priznavao po 0,25 bodova. Ovde je Ugovor povoljniji za zaposlene koji duže rade u ustanovi u kojoj se utvrđuje prestanak potrebe za radom zaposlenih, ali ne i za ostale zaposlene.

2) Ugovor po osnovu obrazovanja priznaje: za visoko obrazovanje – 15 do 20 bodova; za specijalističko obrazovanje nakon srednjeg obrazovanja i za više obrazovanje – 10 bodova; za srednje obrazovanje od tri ili četiri godine – 5 bodova. Razlika između Ugovora i ranije važećeg posebnog kolektivnog ugovora je u tome što je ranije važeći akt priznavao po osnovu stručne spreme: za sedmi stepen stručne spreme – 20 bodova; za šesti stepen stručne spreme – 15 bodova; za peti stepen stručne spreme – 10 bodova; za treći i četvrti stepen stručne spreme – 5 bodova. Kao što se vidi, ranije važeći akt utvrđivao je fiksne bodove,

čime se sprečavala samovolja, i pravio je razliku u broju bodova između višeg i srednjeg obrazovanja, što je bilo opravdano.

3) U Ugovoru su, za razliku od ranije važećeg posebnog kolektivnog ugovora, delimično razrađeni kriterijumi za dodelu bodova po osnovu rezultata rada, što je svakako napredak. Tako, ranije važeći akt priznaje do tri boda po osnovu učestvovanja na takmičenjima i ostvarenih rezultata, dok Ugovor fiksno utvrđuje broj bodova po tom osnovu – u zavisnosti od nivoa takmičenja, priznaje 4 ili 6 bodova. Međutim, kao ni ranije važeći poseban kolektivni ugovor, ni Ugovor ne razrađuje način dodeljivanja bodova po osnovu doprinosa u pedagoškom radu, nego samo povećava broj bodova po tom osnovu (7 umesto 4).

Pošto je nemoguće u PKU predvideti sve mogućnosti, i pošto život uvek donosi nešto što je nepredvidivo i nemoguće uneti u Kolektivni ugovor u trenutku zaključivanja, mišljenja smo da bi preciziranje kriterijuma, bez obzira o kojima se radi, a koji se pojavljuju kao specifični slučajevi, trebalo pojasniti zaključivanjem Kolektivnog ugovora kod poslodavca i/ili Pravilnikom o radu komisije.

ЗА УТЕХУ МЛАДОМ ПРОФЕСОРУ ГЕОГРАФИЈЕ

У „Политици“ са датумом 9.9.2009. прочитао сам нимало ведру причу Јелене Бековић о младом професору географије Дејану Божовићу. За утеху овом младом човеку испричаћу своју причу.

Завршио сам 1955. године географију на Природно-математичком факултету у Београду, у коме живим од првог разреда основне школе. Као данас, и пре 54 године било је врло тешко добити радно место професора географије, ако нисте имали протекцију. Учествовајући на по два конкурса годишње за радна места која одговарају мом образовању, написао само и послао осамдесет молби у педесет насељених места широм Србије и добио једну варошицу у близини Ваљева. Дали су ме „стан“ – једну собицу у преграђеном ходнику старе напуштене школе, без воде, димњака и пећи, са картоном, уместо стакла на прозорском прозору. Издржао сам две године.

Мислим да ће млади Дејан Божовић имати боље услове живота на америчком броду и препоручујем му да морнарима Америке, који мало познају географију, држи предавања, док не нађе боље и одговарајуће радно место, што му искрено желим. Зарадиће довољно новца да може држави Србији да врати 300.000 динара за примљену стипендију од Фонда за младе таленте.

Драгољуб Милошевић, професор у пензији

КАКО ПРЕЖИВЕТИ ДО ПЕНЗИЈЕ

У склопу реформи договорених августа ове године са ММФ-ом помине се и реформа пензионог система, односно повећање старосне границе за жене које пензију стичу на основу година живота, и то на 65 година (чиме се изједначавају са мушкарцима).

У Србији су претходних година десетине хиљада жена са преко 50 година живота и са преко 30 година уплаћених пензионих доприноса проглашене технолошким вишком и упућене на Завод за запошљавање са правом на једногодишњу накнаду (до 55 година старости). Након те године, за биолошки опстанак, остала им је отпремнина чија висина у просеку износи од четири до осам хиљада евра, а са којима треба прегурати шест до осам година, да би дочекале 60 година и пензију која им тада следује. Да ли је могуће издржати оволико година са добијеним новцем, да ли се могу школовати деца, да ли се могу плаћати нпр. стоматолошке услуге, никога није брига. Али, ћутало се и гурало некако до фамозне 60. А онда неко из владе одлучи да уштеди преко њихових леђа, односно живота. Зашто терет распоредити праведно на све грађане Србије повећањем ПДВ-а или, не дај боже, пореза на добит предузећа када постоји категорија незапослених, чијом елиминацијом се може уштедети. Као да та категорија није већ истрпела оно што се не може ни замислити и на тај начин „дала свој допринос стабилизацији српске економије“. Да ли се то у Србији поново уводи лапот, овај пут државни? Ако није тако онда држава мора да схвати да ова категорија не може да прегура још пет напредних година да би евентуално дочекала некакву пензију.

Истовремено, ова категорија се нигде не помине као социјално угрожена, мада објективно спада у најугроженије делове српског друштва. Ако већ не може да им даје неку накнаду за пуно време незапослености, како то раде све европске земље (Румунија ових дана 500 милиона евра добијених од ММФ-а усмерава у фонд за помоћ незапосленима), онда нема ни право да их пре времена упућује тамо где би, да ствари стоје нормално, одлазили за 20 – 30 година.

Ако су реформе пензионог система у Србији неизбежне, онда се за ову категорију незапослених жена, углавном са вишим и високим образовањем (са средњим су углавном испуниле услов за одлазак у пензију по годинама стажа), мора дати прелазно решење, а то је да све оне из те категорије, преко 56-57 година, односно преко 30 година уплаћеног пензионог доприноса и преко три године стажа у евиденцији Завода за запошљавање могу у пензију да оду по важећем закону, односно са 60 година.

Јованка Клишић

Право из ПИО	Број пензионера
Просечна пензија 17.784,00 дин.	1.300.000
Најнижи износ 9.082,40 дин.	52.676
Највиша пензија по старом закону 59.238,88 дин.	2.171
Највиша пензија за 40 година стажа 79.225,60 дин.	1
Највиша пензија за 42,5 година стажа 84.177,20 дин.	46

ЂАЦИ СУ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ ЗА РУМУНСКИ ЈЕЗИК

Национални савет влашке националне мањине Србије демантује наводе Министарства просвете Републике Србије изнете у тексту „Ђаци заинтересовани за румунски језик“ (26.9).

Тачно је да је Национални савет влашке националне мањине Србије благовремено, 16.1.2009. године, поднео захтев за похађање изборног предмета Румунски језик са елементима националне културе. Дана 2.6.2009. године смо поновили захтев Министарству просвете и додали потписе родитеља који траже увођење румунског језика у основне школе где њихова деца похађају наставу. Испоставило се да је акт којим је требало да се обавесте школске управе био заглављен у Министарству и да се никако није могао наћи. Министарство у последњи час, крајем августа 2009, обавештава школске управе у Пожаревцу и Зајечару. Школска управа у Зајечару је поступила по закону и послала обавештење школи у Малом Јасеновцу, у којој су родитељи одустали од свог захтева јер им је било предочено да њихова деца неће учити енглески језик уколико буду изабрали румунски језик.

Школска управа у Пожаревцу је 9. септембра 2009. послала допис школама да „могу“ (а обавезни су) да уврсте у листу предмета румунски језик. Директори школа у Кучеву и Голупцу, које су под јурисдикцијом школске управе у Пожаревцу прекршили су закон зато што нису анкетирали родитеље на закону прописан начин. Директори осталих школа под јурисдикцијом Школске управе у Пожаревцу нису до данашњега дана одрадили анкете са родитељима, а на такво кршење закона Школска управа у Пожаревцу не реагује, као ни Министарство просвете коме је Национални савет влашке националне мањине Србије поднео захтев за хитан састанак поводом овог горућег проблема.

Живослав Лазућ,
председник Националног савета
влашке националне мањине

ПРОБЛЕМИ ЗБОГ „БОЛОЊЕ“

Министар просвете је, пре недељу дана, свечано означио почетак нове академске године за око 165.000 студената у Србији, који решење за своје проблеме траже на улици. Једни траже да се промени услов за упис, други да им се одобри да са чистом годином пређу на буџет, трећи да им се омогући да упишу мастер студије, а већини је главни захтев да се промени услов за упис наредне године. Уместо да се бодови сакупљају у текућој години (максимум 60 за сваку годину), студенти траже да се сабирају са свих година студија. Тако да студент који није остварио 48 ЕСПБ поена у овој години (колико је званично потребно за услов), али има 127 у претходне три, може да упише четврту годину, односно трећу уколико је сакупио 90 поена. Генерално, студенти свих факултета су „незадовољни планом и програмом“. Увек је тако било и увек ће бити, јер је у свим временима било тешко финансијски стручно усавршавање. Битно је напоменути да на многим државним факултетима година за самофинансирање студенте износи 120.000 динара.

Студенти који студирају приватно немају овакве проблеме. Главна разлика између приватног и државног факултета јесте у томе што је на државном факултету просек студирања осам година, а на приватном четири, за исту цену, уколико је студент државног самофинансирајући.

Због неуједначене имплементације „Болоње“ и извршних реформи, студенти са Факултета политичких наука и Факултета организационих наука има потпуно супротан проблем. Пошто су неки студенти очистили годину, односно сакупили свих 60 бодова, они захтевају да им се омогући да пређу на буџет. У групу незадовољних спадају и дипломци Архитектонског факултета, који већ готово неколико месеци безуспешно покушавају да се изборе за проширење квота за упис на мастер студије.

Немогуће је да 80 одсто младића и девојака не може да сакупи тих фамозних 48 поена. То аутоматски значи да нешто није у реду са планом и програмом. Највећи проблем имају студенти са природних факултета, технолошко-металушког и грађевинског, а друге стране због тога што сваки професор „Болоњу“ тумачи како му одговара, имамо оне факултете на којима се лако чисте године.

Саша Миливојевић, студент књижевности

BOLONJSKE PROCES: PREPREKE I U CRNOJ GORI

Nedostatak nastavnog osoblja glavni problem

Prema internet strani Evropske komisije, "tri prioriteta Bolonjskog procesa su: uvođenje trocikličnog sistema (osnovne studije/ master /doktorat), garancija kvaliteta i priznavanje kvalifikacija i perioda studiranja". Pokušaji Crne Gore da reformišu svoj obrazovni sistem integracijom u panevropski Bolonjski proces naišli su na probleme, kaže profesor političkih nauka Univerziteta Crne Gore Milan Popović i jedan, za javnost; od najotvorenijih građana te države. "Glavni principi Bolonjskog procesa su sjajni, ali ako ih primenite u sadašnjim uslovima samo će nastati Frankenštajn", dodaje Popović "Bolonja mora da se implementira u realnim uslovima. Nama nedostaje nastavno osoblje i nemamo dovoljno prostora", rekao je Popović. "Normalno je da jedan profesor ima 30 studenata [po predavanju]. Taj broj može da ide čak i do 50, a ja mogu čak da izdržim i sa 100 stu-

denata. Međutim, jedan profesor sa 300 studenata je izuzetno teško. To je zločin nad obrazovanjem", rekao je Popović.

Dragan Koprivica, profesor Filozofskog fakulteta u Nikšiću, slaže se da je veoma teško za profesora da "uspostavi kontakt sa 300 ili 500 studenata i posveti im dosta pažnje". "Postalo je lakše za studente", navodi Koprivica. "Postoje predmeti koji se slušaju samo jedan semestar, umesto dva ili čak četiri semestra.

Studenti takođe imaju testove tokom semestra, mada to može da bude nemoguće za profesora".

Crna Gora je članica Bolonjskog procesa od 2003. godine. Pre nego što je u Crnoj Gori uvedena Bolonja, studenti su polagali samo jedan ispit po predmetu godišnje i to je obično bio usmeni ispit. Nije bilo drugih testova tokom školske godine. Bolonja je to promenila; sada neki studenti čak ne moraju da izlaze na finalni ispit. "Mislim da je to dobra

stvar; ako student radi naporno i prikupi dovoljno poena tokom semestra, on može da položi bez izlaska na finalni ispit", rekao je Koprivica.

Popović se slaže da student treba da bude u mogućnosti da prikupi poene tokom semestra, ali smatra da je za neke fakultete usmeni ispit neophodan. "Studenti na fakultetu političkih nauka treba da govore na svojim budućim poslovima. Pogrešno je učiti ih kako da govore bez ocenjivanja kroz usmene ispite", rekao je on.

Milena Mišković koja je nedavno diplomirala na Programu međunarodnih odnosa Univerziteta Crne Gore se slaže. "Sviđa mi se ideja Bolonje. Pruža nam šansu da radimo za svoju ocenu tokom cele godine. Bolonja je rezultirala povećanjem stope diplomiranih studenata".

Nemanja Đurašković, trenutno student ekonomije na Univerzitetu Crne Gore ne slaže se sasvim sa tim. "[Bolonja] zahteva puno rada; moram da učim svaki dan, a to uzima puno mog vremena. Međutim, to takođe može da bude dobro, jer nikada ne zaostajem u svojim studijama".

PRELIMINARNI REZULTATI DRŽAVNE MATURE

Uslovno dobri rezultati

Ispiti probne državne mature pokazali su visoku spremnost i motivisanost škola i učenika koji su prijavili i polagali ispite, rekao je direktor Centra za eksterno vrednovanje obrazovanja Goran Sirovatka. Sirovatka napominje kako je deo učenika ispitima pristupio formalno, bez želje da pokaže sve svoje mogućnosti, svesni da rezultati ispita neće uticati na njihov školski uspeh. "Kad se to izuzme", dodao je, "rezultati probne državne mature su zadovoljavajući". Sirovatka ističe da je svrha probne državne mature postignuta jer su škole dobile jasnu sliku o organizaciji i sprovođenju ispita, a učenici mogućnost uvida u ispite i način na koji će se polagati državna matura prvi put u Hrvatskoj 2010.

Probnoj državnoj maturi, koja je organizovana od 31. marta do 22. maja, pristupilo je 33.428 učenika - 12.673 učenika trećih razreda gimnazija i 20.755 trećih razreda četverogodišnjih strukovnih škola - 95 odsto od prijavljenih.

Probna državna matura sastojala se od obaveznog dela - ispita iz hrvatskog jezika, stranog jezika i matematike, te izbornog dela. Ispiti iz obaveznog dela mogli su se pisati na višem ili osnovnom nivou. Učenici koji pohađaju nastavu na jezicima nacionalnih manjina u obaveznom delu pisali su ispit iz materinjeg jezika nacionalne manjine.

Gimnazijalci su prijavili polaganje 62.029 ispita, što je u proseku 4,89 po učeniku, a učenici četverogodišnjih strukovnih škola 81.350 ispita, što je 3,92 po učeniku. Hrvatski jezik, na višem nivou, pisalo je 22.807 učenika - 11.601 učenik gimnazija i 11.206 učenika četverogodišnjih strukovnih škola. Na ispitu iz hrvatskog jezika, na višem nivou, ocenom nedovoljan ocenjeno je 3,45% gimnazijalaca, dovoljnih je bilo 8,34%, dobrih 47,62%, vrlo dobrih 25,19% i odličnih 15,40 odsto. Od ukupnog broja učenika strukovnih škola koji su pristupili tom ispitu

ocenom nedovoljan ocenjeno je 12,11 %, dovoljan 30,44%, dobar 48,55%, vrlo dobar 7,14%, a ocenom odličan 1,76%.

Ispitu iz matematike na višem nivou pristupilo je 15.574 učenika - 8055 gimnazijalaca i 7519 učenika strukovnih škola. Na tome ispitu ocenom nedovoljan ocenjeno je 5,72% gimnazijalaca, ocenom dovoljan 16,07%, dobrih je bilo 24,53%, vrlo dobrih 40,42%, a odličnih 13,26%. Ispit iz matematike na višem nivou čak 28,13% učenika strukovnih škola je napisalo za ocenu nedovoljan. Ocenom dovoljan je dobilo 23,96% učenika, dobar 21,93%, vrlo dobar 22,88%, a odličan 3,10% učenika.

Ispitu iz engleskog jezika na višem nivou pristupilo je 15.781 učenik - 9518 gimnazijalaca i 6273 učenika strukovnih škola. Na tom ispitu 1,90% gimnazijalaca dobilo je ocenu nedovoljan, dovoljan 7,83%, dobar 24,87%, vrlo dobar 44,82%, a odličan 20,59%. Ocenom nedovoljan iz engleskog jezika ocenjeno je 16,16 odsto učenika strukovnih škola, dovoljan 23,14 odsto, dobar 33,28 odsto, vrlo dobar 24,33 odsto i odličan 3,08 odsto.

U izbornom delu učenici su po ličnom izboru polagali ispite iz biologije (8093 učenika), fizike (7733 učenika), psihologije (4891 učenik), istorije (3536 učenika) itd. Iz izbornog predmeta biologije 3,65 odsto gimnazijalaca dobilo je ocenu nedovoljan, dovoljan 21,34 odsto, dobar 56,10 odsto, vrlo dobar 13,63 odsto, a odličan 5,28 odsto. Ocenom nedovoljan iz tog ispita ocenjeno je 2,97% učenika strukovnih škola, dovoljan 46,06%, dobar 23,78% i vrlo dobar 1,01%. Iz izbornog predmeta fizike ocenom nedovoljan ocenjeno je 8,77% gimnazijalaca, dovoljan 31,41%, dobar 32,12%, vrlo dobar 16,92%, odličan 10,78%. Iz tog predmeta ocenom nedovoljan ocenjeno je 24,79% učenika strukovnih škola, a ocenama: dovoljan 51,18%, dobar 19,06% i vrlo dobar 4,09%.

Kako ističe Goran Sirovatka državna matura nije nikakav bauk, nego skup ispita iz hrvatskog jezika, matematike i stranog jezika, odnosno predmeta koje je učenik učio tokom svog školovanja. Posebnost je što ispiti ne sprovode i ne ocenjuju nastavnici škole, nego javna ustanova (Nacionalni centar za spoljno vrednovanje obrazovanja) na kraju četvrtog razreda gimnazije i na završetku četverogodišnjih strukovnih, odnosno umetničkih škola.

Senati univerziteta u Osijeku i Splitu usvojili su zaključak da će od akademske 2010/11. godine položena državna matura biti uslov za upis na sve njihove fakultete, što je vest koju su s olakšanjem

dočekali mnogi, daci i roditelji. Može se očekivati da će istu praksu slediti i ostali univerziteti, što će uveliko olakšati onu mučnu proceduru upisa na fakultete, predavanja papira na sto strana i hvatanja rokova za pisanje prijemnih na različitim fakultetima, često i u različitim gradovima pa i državama. "Dobro je što imamo probnu maturu pa znamo kako će prava matura za godinu dana izgledati. Uz to, već u julu ćemo, na osnovu rezultata probne mature, moći dobiti simulaciju upisa na izabrani fakultet, što će nam pokazati imamo li dovoljno znanja da se sledeće godine zaista upišemo i koliko bi se na upisu našli iznad crte na rang-listi" - objasnio je jedan srednjoškolac.

DEBAKL „BOLONJE“ (Nastavak sa str. 1)

S labo prolaznost studenata nije samo srpski specijalitet - ni akademski građani u Hrvatskoj nisu prošli bolje. Tako je, na primer, „Bolonja“ u Zadru doživela pravi fijas - čak 1.500 studenata od ukupno oko 5.000 nema uslov za nastavak studiranja i/ili upis u višu godinu. U najtežoj situaciji je 500 studenata koji će, ako im Senat vanredno ne odobri da po drugi put obnove godinu, trajno izgubiti pravo na studiranje. Najveći deo njih se prethodnih godina „provukao“ do više godine zahvaljujući smanjivanju bodovnog praga, što je odobravalu Rektorska konferencija (Rektorski zbor). Na taj način su se hrvatski akademci našli u sličnoj poziciji kao i njihove srpske kolege - zbog neprenemenih odnosa, a uvođenja novog načina studiranja, jednostavno ne znaju kuda, ni kako dalje.

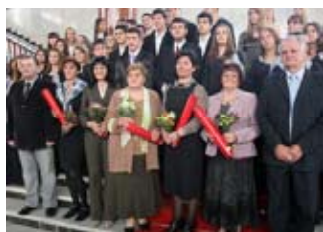
Pošto ni jedna ni druga strana nemaju bolje rešenje, a ni nameru da nešto korenito menjaju, najverovatnije će prosvetne vlasti u Hrvatskoj postupiti slično prosvetnim vlastima u Srbiji i stvar rešiti snižavanjem bodovnog praga za upis, odnosno „guranjem pod tepih“. Prema službenim podacima hrvatskih univerziteta, od prve generacije studenata po „Bolonji“, drugi nivo studija bi mogao upisati tek svaki treći student, odnosno 2/3 nisu sakupile potrebnih 180 ECTS bodova.

НАГРАДЕ ПРОСВЕТАРИМА

Магистар Нада Цамић-Шепа, професорка биологије у Гимназији у Инђији и у ОШ «Браћа Груловић» у Бешки, и Косана Раушки, школски педагог у ОШ «Бранко Радичевић» у Ченти, добитнице су овогодишњих појединачних награда «Др Ђорђе Натшевић», док су Предшколска установа «Дечја радост» у Панчеву, ОШ «Никола Тесла» у Банатском Карађорђевој и Средња стручна школа «Милош Црњански» у Кикинди награђени колективно.

– Надам се да ће ово најпрестижније покрајинско признање бити одредница за још квалитетнији рад, како лауреатима, тако и свима који раде у васпитно-образовним установама у Војводини – рекао је председник Скупштине Војводине Шандор Егереш. – Војводина се и до сада залагала за што веће издвајање из свог буџета за школство, а добијањем нових надлежности, овом важном сегменту живота посветићемо још више пажње. Честитке је упутио и покрајински секретар за образовање проф. др Золтан Јегеш, уз молбу да стрпљиво и с ентузијазмом и даље раде с ученицима и уз напомену да је просветарски позив често заборављен, те да је додела награда «Др Ђорђе Натшевић» прилика да се прегалника у образовању и васпитању сви сете, а најбољи међу њима и награде. Уз повељу и плакету, појединцима је припало и по 100.000 динара, а колективима по 500.000. Награде је у Бановини уручио покрајински секретар за образовање др Золтан Јегеш у поводу Дана просветних радника 08. новембра.

600 КАМЕРА ПРОТИВ НАСИЉА

Акцијом за повећање безбедности у новосадским школама и вртићима предвиђено је да до краја године и почетком 2010. године буде постављено још 300 камера на 35 школа и вртића. Од када је у августу 2008. године градоначелник Игор Павличић покренуо ову акцију камере су те године биле постављене на 18 објеката, а ове године на 22, што је укупно 300 камера. Овом рачуницом, Нови Сад ће у следећу годину ући са 600 камера на 75 школа и вртића. У време када се бележи пораст вршњачког насиља, када се све више родитеља и школа жали да у двориштима где деца бораве проналазе шприцеве и лаше, видео надзор би требао да донесе већу безбедност у дечјем окружењу. Досадашње искуство већ потврђује ову тезу, јер су камере забележиле више кривичних дела, где су починиоци ухваћени. На централни мониторинг „Информатике“ је до сада било умрежено 25 објеката, а до краја године ће их бити 55, док ће осталих 20 бити прикључено у 2010. години.

У току је постављање надзорног центра у МУП-у, те би реаговање на инциденте требало да буде брже и ефикасније. „За сада имамо добру сарадњу са полицијом и починиоци кривичних дела се региструју, буду препознати, па се након тога хапсе“, кажу у Служби за информисање у Градској кући. У наредној години се планира да се осим вртића и школа под видео надзор ставе, између осталог, домови здравља, хитне помоћи, битније раскрснице, трагови и већа дечја игралишта. До сада је за видео надзор издвојено око 150 милиона динара, а до краја се предвиђа да ће требати још 50 милиона динара, чиме ће се заокружити постављање камера на свим вртићима и школама.

БЕСПЛАТНИ УЏБЕНИЦИ ЗА ПРВАКЕ

Председник Извршног већа АП Војводине др Бојан Пајтић и министар просвете др Жарко Обрадовић потписали су 19. октобра у Бановини споразум о суфинансирању пројекта «Бесплатни уџбеници за ђаке прваке» за 2009/2010. годину. Председник Пајтић истакао је да ће успостављање ове стратешке сарадње између покрајинске администрације и Министарства просвете омогућити да ђаци у основним школама у покрајини рачунају на бесплатне уџбенике у наредним годинама.

«Ово је начин да заокружимо пројекат који се односи на идеалан концепт бесплатног образовања. Извршно веће допринеће остваривању овог пројекта са 30 милиона динара. То је половина своте потрошене ове године за набавку комплета уџбеника за 19.480 војвођанских првака. Партиципација за прибављање бесплатних књига за ђаке у Војводини је од посебне важности и због тога, јер се у нашој пок-

ПОДРШКА ТАЛЕНТИМА

(Наставак са стр. 1)

Покрајински секретар за образовање др Золтан Јегеш, декан Природно-математичког факултета проф. др Неда Мимица Дукић и заменик градоначелника Новог Сада др Саша Игић, потписали су 19. октобра у Извршном већу Војводине Протокол о сарадњи у развијању и унапређивању рада младих талената. Рад ће се одвијати у Клубу математичара, који је отворен 17. октобра на Природно-математичком факултету у Новом Саду. Предавања, намењена ученицима првих и других разреда средњих школа у Војводини, држаће професори и асистенти овог факултета. Суштина иницијативе је у потреби популаризације математике путем занимљивих предавања, решавања интересантних и такмичарских задатака. Др Јегеш је истакао значај покретања оваквог вида сарадње високо школских институција, Града и Покрајине, како би се више учинило за унапређење наставе у области природних наука, у овом случају математике. „Сви смо свесни да су знања из математике основа за струковна занимања, без чега не можемо имати компаративне предности у развоју наше привреде. Поред тога што Протокол пружа врло широке могућности сарадње, попут развијања и унапређивања рада младих талената, научно-популарна предавања за ученике средњих школа, републичка и међународна такмичења ученика и студената, он омогућава да студенти учествују на трибинама на којима ће ученицима пружити она знања из математике која, из разних разлога, нису стекла у школи. Тиме се жели омогућити да ученици, уместо приватних часова, добијају институционални рад са упутствима и под контролом професора. Поновио је да математика није тешка, само је треба ваљано пренети деци. Она негује креативно размишљање и ствара одличне стручњаке. Иницијатива у знање је најисплативија“, закључио је др Јегеш. Ово је пионирска иницијатива, казала је декан ПМФ проф. др Неда Мимица Дукић, која се спроводи захваљујући активностима колега ентузијаста са Департамана за математику и информатику, који су неколико година обилазили школе у Војводини, и у директном раду са децом показали да математика може да буде врло занимљива и да не представља никакав баук. Она је истакала да је велики број ученика из Војводине, њих преко 160, који су дошли на оснивање Клуба, показало да ову иницијативу треба проширити и на друге департмане: за биологију, физику, хемију и географију. Заменик градоначелника Новог Сада др Саша Игић сложио се да се ради о квалитетној иницијативи, која од младих нараштаја ствара добре студенте и омогућава им да уђу у свет науке и пре него што почну да студирају.

ОСТАВКА ДЕКАНА

Савет Педагошког факултета у Сомбору, са 14 гласова за и четири уздржана, усвојио је оставку декана ове високообразовне институције проф. др Драгана Солеше. У званичном саопштењу Савета стоји да је оставка на лични захтев досадашњег декана усвојена. Сенат Универзитета у Новом Саду, у чијем саставу је Педагошки факултет у Сомбору, очекује да формирањем стручне комисије „ставе тачку на досадашњу, на овакав начин академској заједници непримерену, дискусију о стручним и људским компетенцијама и квалитетима проф. др Драгана Солеше“. У саопштењу, које је потписала председница Савета Педагошког факултета доц. др Јелена Андреа Живковић-Вуковић, наводи се и да је, са 16 гласова за и по једним против и уздржаним, Савет именовao проф. др Солешу за вршиоца дужности декана до избора новог првог човека Педагошког факултета у Сомбору.

рајини настава одвија на више језика за припаднике оних националних заједница које овде живе», нагласио је председник Пајтић.

Подршка бесплатном образовању, којом се Извршно веће укључило у реализацију пројекта Министарства просвете, уједно је допринос и остваривању максималне равноправности у образовању, које треба да се одвија на квалитетан начин за све ђаке у нашим основним школама. Овај споразум значиће и то да ће ова подршка и сарадња потрајати и у годинама које су пред нама, нагласио је председник Пајтић.

Министар Обрадовић истакао је значај подршке у доба кризе, који су овом пројекту одмах понудили градоначелник Београда Драган Ђилас и председник Извршног већа Војводине Бојан Пајтић, јер без ове помоћи пројекат не би био завршен у целости. Обрадовић је становишта да је пројекат апсолутно успео, а у прилог томе навео је разлоге који га употпуњују - остварено уставно право на бесплатно основно образовање, обезбеђена социјална димензија и једнако право све деце у Републици Србији. Такође, прваци на овај начин имају могућност да добију најбоље уџбенике, које за њих бирају њихови учитељи и оно што је такође од великог значаја - пројекат је олакшао ђачку торбу.

Према плану Министарства, сваке наредне године требало би да се укључи нова генерација ученика који неће плаћати књиге. Наредне године бесплатне уџбенике треба да добију ученици првог и другог разреда основне школе.

ZARADE

• Nominalno "zamrznute", realno manje • Najveća primanja u finansijskom posredovanju i u Beogradu • Najniže zarade u ribarstvu

(Nastavak sa str. 1)

Prosečna (bruto) zarada u Republici Srbiji, isplaćena u septembru 2009. godine, iznosila je 43.577,00 dinara i nominalno je na istom nivou kao i prosečna zarada isplaćena u avgustu 2009, dok je realno manja za 0,3%. Prosečna zarada u centralnoj Srbiji isplaćena u istom mesecu iznosila je 43.906,00 dinara i nominalno je bila 0,2% veća, nego li u prethodnom mesecu, dok je realno ostala na istom nivou kao u prethodnom mesecu. U istom mesecu u Vojvodini prosečna zarada iznosila je 42.694,00 dinara i bila je manja za 0,8% u odnosu na avgustovsku, dok je realno bila manja za 0,6%. I zarade u Beogradu, iako i dalje najveće, u septembru su iznosile 54.283,00 dinara, bile su manje nominalno za 0,5%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa (neto) u Republici Srbiji, isplaćena u septembru 2009. godine, iznosila je 31.319,00 dinara.

U odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa (neto) isplaćenu u avgustu 2009. godine, nominalno je manja za 0,1%, a realno je manja za 0,4%. Prosečna neto zarada u centralnoj Srbiji iznosila je 31.535,00 dinara i bila je za 0,2% nominalno veća nego u avgustu, a realno ista kao i u prethodnom mesecu. U istom mesecu, u Vojvodini su opet zabeležene nešto niže plate i one su iznosile 30.738,00 dinara, što je bilo nominalno manje za 0,6%, a realno manje za 0,4%. Od ostalih regionalnih centrala koje pratimo, Beograd

i Novi Sad su zabeležili prosečne zarade iznad, a Kragujevac i Niš ispod proseka. Statistika beleži da su prosečne zarade bez poreza i doprinosa isplaćene u Beogradu, iznosile 38.883,00 dinara, a u Novom Sadu 36.303,00 dinara, dok su u Kragujevcu bile 28.991,00 dinara, a u Nišu 26.929,00 dinara.

Posmatrano po delatnostima iznadprosečne zarade u septembru su ostvarili zaposleni u delatnostima vađenje ruda i kamena, proizvodnja električne energije, gasa i vode, saobraćaj, skladištenje i veze, finansijsko posredovanje, poslovi sa nekretninama i iznajmljivanjem, državna uprava i socijalno osiguranje, obrazovanje i zdravstveni i socijalni rad. Prvo mesto i najveća primanja su zabeležili zaposleni u finansijskom posredovanju i to više nego duplo u odnosu na prosek (67.269,00 dinara neto). Ispod proseka bili su zaposleni u poljoprivredi, šumarstvu i vodoprivredi, ribarstvu,

prerađivačkoj industriji, građevinarstvu, trgovini na veliko i malo, hoteli i restorani i komunalne društvene i lične usluge. Najniže plate kao grupa zabeležili su zaposleni u delatnosti hoteli i restorani i one su iznosile u proseku 18.168,00 dinara, a najnižu prosečnu zaradu gledano regionalno zabeležili su zaposleni u delatnosti ribarstvo u centralnoj Srbiji koji su u septembru poneli kućama prosečno svega 9.802,00 dinara, dakle daleko manje i od zagarantovane minimalne zarade.

Prosečne zarade bez poreza i doprinosa	RSD		
	IX 2009		I-IX 2009
	Ukupno	Privreda	Ukupno
Republika Srbija	31319	28939	31211
Centralna Srbija	31535	29053	31418
AP Vojvodina	30738	28632	30654
Grad Beograd	38883	37857	39279
Grad Novi Sad	36303	34949	35772
Grad Niš	26929	22110	26459
Grad Kragujevac	28991	26478	29627

Period septembar 2009 – septembar 2008.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u septembru 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u septembru 2008. godine, nominalno je veća za 6,3%, a realno je manja za 0,9%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u septembru 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u septembru 2008. godine, nominalno je veća za 6,4%, a realno je manja za 0,8%.

Septembar 2009. god.	Zarada bez poreza i doprinosa		
	Ukupno	C. Srbija	Vojvod.
Ukupno	31319	31535	30738
Poljop, šum i vodoprivreda	27034	26928	27103
Ribarstvo	22033	9802	25338
Vađenje ruda i kamena	43549	42730	51524
Prerađivačka industrija	25372	24568	27275
Proizv el energ, gasa i vode	42935	43343	41135
Građevinarstvo	27560	26027	32196
Trgov na vel i malo, opravka	22854	23637	20592
Hoteli i restorani	18168	18506	16941
Saobraćaj, skladišt i veze	36808	37568	34172
Finansijsko posredovanje	67269	69100	62577
Posl sa nekretn i iznajmljiv	32454	33532	28682
Drž uprava i soc osiguranje	37888	37888	37888
Obrazovanje	35862	36213	35029
Zdravstveni i socijalni rad	35713	36068	34744
Komunal, društ i lične usluge	30130	29428	32169

Period januar/septembar 2009 – januar/septembar 2008.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - septembar 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u periodu januar - septembar 2008. godine, nominalno je veća za 10,0%, a realno je veća za 1,3%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - septembar 2009. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar - septembar 2008. godine, nominalno je veća za 10,1%, a realno je veća za 1,4%.

Nominalni indeksi zarada bez poreza i doprinosa		IX 2009	IX 2009	IX 2009	IX 2009	I-IX 2009	I-IX 2009
		VIII 2009	XII 2008	IX 2008	Ø 2008	I-IX 2008	Ø 2008
Republika Srbija	ukupno	99,9	91,2	106,4	107,4	110,1	107,0
	privreda	100,1	95,8	107,1	109,4	111,5	109,0
Centralna Srbija	ukupno	100,2	91,8	105,9	107,6	110,3	107,2
	privreda	100,4	96,8	106,5	109,9	111,7	109,2
Vojvodina	ukupno	99,4	89,5	107,6	106,8	109,5	106,5
	privreda	99,1	93,1	108,7	108,2	110,9	108,5
Realni indeksi zarada bez poreza i doprinosa							
Republika Srbija	ukupno	99,6	86,0	99,2	98,2	101,4	98,5
	privreda	99,8	90,3	99,8	100,0	102,7	100,4
Centralna Srbija	ukupno	100,0	86,6	98,9	98,6	101,7	99,0
	privreda	100,2	91,3	99,4	100,7	102,9	100,8
Vojvodina	ukupno	99,6	84,6	100,6	98,3	100,8	98,5
	privreda	99,3	88,0	101,6	99,5	102,1	100,4

POTROŠAČKA KORPA SVE PRAZNIJA
Novine svakog trećeg dana

Gotovo 60% potrošačke korpe otpada na hranu i piće, a 24% na električnu energiju, komunalne, saobraćajne i PTT usluge. Za četvorčlanu porodicu statistika predviđa 33 vekne hleba, 12 kilograma krompira, četiri litara ulja, 30 litara mleka i 80 jaja. Mesto u korpi su našli i pojedini poroci – poput 30 paklica cigareta, ali i deset primeraka dnevnih novina i 60 karata za gradski prevoz. Da je ovakva korpa daleko od realnosti nije ništa novo, a iz organizacija za zaštitu potrošača poručuju da će njihov komentar biti isti dok god oni koji je kroje ne izmene ovu osnovnu životnu statistiku. "Realna potrošačka korpa za četvorčlanu porodicu vredi barem 60.000 dinara, dok zvanična vredi dostojanstvo naših sugrađana" – izjavio je nedavno Goran

Papović, potpredsednik Nacionalne organizacije potrošača Srbije.

Ali da, ionako skromna, ova korpa može da bude još oskudnija pokazuje i statistička „dijeta” pod nazivom minimalna potrošačka korpa. U avgustu je vredela 23.138,20 dinara. Manje artikala i jeftiniji proizvodi krase ovu tvorevinu. Ispravna ishrana uz konzumiranje ribe barem jednom nedeljno tu postaje nemoguća misija, budući da su kilogram šarana, 20 litara mleka i dva kilograma boranije mesečno neke od stavki u ovoj korpi. Sugrađani kojima je namenjena ne bi trebalo ni da ulaze u vozila gradskog prevoza više od 40 puta mesečno, niti bi porodica smela da potroši više od četvrtine litra šampona za kosu...

ДА ЛИ НАСТАВНИКУ РАЗРЕДЕНЕ НАСТАВЕ – СПЕЦИЈАЛИСТИ ПРИПАДА УВЕЋАЊЕ КОЕФИЦИЈЕНТА ПО ТОМ ОСНОВУ?

ПИТАЊЕ: Да ли је школа дужна да о свакој промени висине плате запослених донесе посебно решење?

ОДГОВОР: О променама у висини плате, накнаде плате и других примања запослених у школи или предшколској установи не доноси се решење. О томе се обавезно доносило решење за време примене Закона о радним односима у државним органима (“Службени гласник РС”, бр. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/01 и 62/06-др. закон, 39/02 и 79/05-др. закон) на запослене у тим установама.

После престанка примене Закона о радним односима у државним органима на запослене у установама за образовање и васпитање (1. јула 2006. године), са запосленима се обавезно закључује уговор о раду (чиме се заснива радни однос) или уговор о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности (са запосленима који су засновали радни однос на основу решења). И један и други уговор обавезно треба да садрже податке у вези са платом, накнадом плате и другим примањима, као и о роковима за њихову исплату (члан 33. став 1. тач. 10) и 11) Закона о раду, “Службени гласник РС”, бр. 24/05 и 61/05).

О свакој промени у вези са висином плате, накнаде плате и других примања, као и роковима за њихову исплату, закључује се анекс уговора о раду. Обавеза закључивања анекса уговора о раду у вези са новчаним примањима запослених произлази из члана 171. став 1. тачка 5) Закона о раду.

ПИТАЊЕ: Да ли учитељ са завршеном учитељском школом у трајању од пет година има право на коефицијент за обрачун и исплату плате за пети степен стручне спреме?

ОДГОВОР: Да би учитељ имао право на коефицијент за пети степен стручне спреме, није довољно да је његово школовање у учитељској школи трајало пет година – потребно је да је у његовој дипломи наведено да је тим школовањем он стекао пети степен стручне спреме.

Учитељ са завршеном учитељском школом у трајању од пет година има право на исти коефицијент као и учитељ са завршеном учитељском школом у краћем трајању – ако и један и други запослени имају четврти степен стручне спреме.

Према одредбама члана 2. Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама (“Службени гласник РС”, број 44/01... 113/08), запослени у школи има право на коефицијент за обрачун и исплату плате у складу са степеном стручне спреме и радним местом на којем ради.

ПИТАЊЕ: На радно место наставника ликовне културе примљен је апсолвент на ликовној академији, с једним испитом до завршетка студија. По ком коефицијенту том запосленом треба обрачунавати плату?

ОДГОВОР: Запосленом који, у погледу врсте и/или степена стручне спреме, не испуњава услове за заснивање радног односа у школи, припада коефицијент за обрачун и исплату плате за онај степен стручне спреме који поседује а не за степен стручне спреме који је прописан за обављање послова радног места за које је засновао радни однос.

Када је реч о апсолвенту, најчешће ће се радити о лицу са четвртим степеном стручне спреме, што значи да ће он имати право на коефицијент који Уредба о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама (“Службени гласник РС”, бр. 44/01...113/08) прописује за обављање послова наставника с тим степеном стручне спреме.

Међутим, ако апсолвент о којем је реч, или било које друго лице које је засновало радни однос у школи, има шести или седми степен стручне спреме чија врста није одговарајућа, имаће право на коефицијент за тај степен стручне спреме, чиме се у праву на плату може изједначити са запосленим који има одговарајућу стручну спрему.

ПИТАЊЕ: Запослена на радном месту наставника разредне наставе стекла је на учитељском факултету звање специјалисте методике наставе математике. Да ли директор има право да одбие њен захтев за увећање коефицијента за обрачун и исплату плате по том основу, са образложењем да школи за обављање послова наставника разредне наставе није потребан специјалиста?

Одговор: Одговор је одричан. Директор школе није овлашћен да признавање права на увећање коефицијента за обрачун и исплату плате по основу стеченог вишег степена стручне спреме услови својом проценом о томе да ли је школи потребно то да посао наставника разредне наставе обавља професор разредне наставе – специјалиста.

Право на увећање коефицијента за обрачун и исплату плате наставника, васпитача, стручног сарадника, директора, помоћника директора, секретара и шефа рачуноводства, по основу стеченог вишег степена стручне спреме, признато је чланом 3. Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата у јавним службама (“Службени гласник РС”, бр. 44/01...113/08). Директор школе је дужан да запосленом омогући остваривање права које му тај подзаконски акт признаје. И п а к , ваља напоменути да за признавање тог права није довољна чињеница да је неко од запослених стекао титулу специјалисте, магистра или доктор наука. За то је потребно да се испуне још два услова:

1) да је реч о наставнику, васпитачу, стручном сараднику, директору, помоћнику директора, секретару школе или шефу рачуноводства;

2) да је стечена титула у вези са обављањем послова радног места које запослени обавља (на пример, специјализација у области права јесте основ за увећање коефицијента за обрачун и исплату плате наставнику Устава и права грађана у средњој школи, али наставник историје са том титулом на такво увећање коефицијента не би имао право).

ПИТАЊЕ: Постоје ли препреке за заснивање радног односа у школи са пензионисаним лицем?

ОДГОВОР: Не постоје законске препреке за заснивање радног односа са пензионисаним лицем које за то испуњава све прописане услове.

Испуњеност услова за заснивање радног односа у школи, када су пензионисана лица у питању, подразумева и забрану заснивања радног односа на радном месту наставника, васпитача или стручног сарадника с лицем које је навршило 65 година живота или 40 година стажа осигурања, а на радном месту ненаставног особља – с лицем које је навршило 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања. Закључак о тој забрани може се извести из одредаба члана 132. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања (“Службени гласник РС”, бр. 62/03, 64/03 - исправка, 58/04, 62/04 - исправка, 79/05 – др. закон и 101/05 – др. закон) и члана 175. тачка 2) Закона о раду (“Службени гласник РС”, бр. 24/05 и 61/05). Ипак, овакав став у погледу могућности заснивања радног односа с лицем које је навршило 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања није неупитан. Постоје мишљења према којим не постоји препрека за заснивање радног односа и с таквим лицем. Што се тиче забране за заснивање радног односа на радном месту наставника, васпитача или стручног сарадника с лицем које је навршило 65 година живота или 40 година стажа осигурања, она је неспорна.

Треба напоменути да постоји мишљење Министарства просвете према којем је с пензионисаним лицем могуће засновати радни однос само на одређено време, када се на конкурс не пријави ниједан кандидат или ниједан кандидат не испуњава услове конкурса (члан 122. став 1. тачка 3) Закона о основама система образовања и васпитања). Такво мишљење није правно утемељено, будући да није применљиво на пензионисано лице које у свему испуњава прописане услове за заснивање радног односа.

Да закључимо, пензионисано лице које у свему испуњава прописане услове за заснивање радног односа има једнако право на заснивање радног односа у установи као и лице које није пензионер. Наравно, ванправни разлози налажу да се приликом избора кандидата води рачуна о потреби да се запошљавају лица која нису остварила право на пензију.

ПИТАЊЕ: Како се уписују у основну школу страни држављани и лица без држављанства?

ОДГОВОР: Чланом 92. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 и 101/05) прописано је да се страни држављанин и лице без држављанства уписује у основну школу под истим условима и на начин прописан законом за држављане Републике Србије.

У први разред основне школе уписују се деца која до почетка школске године имају најмање шест и по, а највише седам и по година.

Дете старости од шест и по до седам и по година уписује се након испитивања пред полазак у школу, а дете од шест до шест и по година након провере спремности за школу.

Посебан услов за упис у школу лица страних држављана и лица без држављанства јесте познавање језика на коме се изводи настава, а чију проверу организује и спроводи школа.

IMA (L)I SRBA KOJI NISU PRAVOSLAVCI

Na sajtu Ministarstva vera objavljeni su rezultati poslednjeg popisa stanovništva iz 2002. prema veroipovesti, ali i strukturi pripadnika srpskog naroda, kao najbrojnijeg. Od ukupno 7.498.001 stanovnika, 6.371.584, ili 84,98 odsto, su pravoslavci. Rimokatolika je 410.976, ili 5,48 procenata, muslimana 239.658, ili 3,2, a protestanata 80.837, odnosno 1,08 odsto. Judaista ima 785, ili 0,01 odsto, pripadnika orijentalnih kultova 530, ili 0,01 odsto, a ateista 40.068, ili 0,53 odsto. Neizjašnjenih je 197.031, ili 2,62 odsto, a nepoznat verski status ima 137.291 stanovnik, ili 1,83 odsto.

Od ukupnog broja Srba u Srbiji, 97,41 odsto su pravoslavci, dok se kao protestanti izjašnjava njih 5.040, kao rimokatolici – 4.328, kao muslimani – 907, kao judaisti – 34, kao „orijentalci“ – 193. Ateista je 21.190, drugih vera 12409, neizjašnjeno je 65.045, a u kategoriju „nepoznato“ upisalo ih se 51.188.

PLAĆAJU IM DA NE BEŽE SA ČASOVA

Učenici tri gimnazije u Parizu koji se pridržavaju „dogovora o nebežanju sa časova“ dobijaju 2.000 evra po odeljenju. Najdisciplinovanijem odeljenju sleđuje i premija od 10.000 evra. Tri gimnazije u Parizu počele su, zasad samo eksperimentalno, da primenjuju projekat novčanog nagrađivanja učenika koji se pridržavaju „dogovora o nebežanju sa časova“.

Ukoliko učenici budu redovno prisustvovali nastavi, svako odeljenje dobiće 2.000 evra, uz povećanje svakog drugog meseca za 1.200 evra, kao i bonus od 800 evra za dobro vladanje na predlog odeljenskog starešine. Na kraju godine, ako svi uslovi budu ostvareni, disciplinovan razred će dobiti i superpremiu od 10.000 evra, koju će učenici moći da

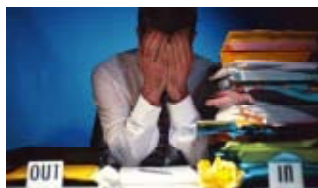
potroše na studijska putovanja, časove vožnje i druge pedagoške aktivnosti. Jedno istraživanje, čije rezultate prenosi dnevnik „Parizjen“, pokazalo je da je tokom školske 2007/2008. godine više od osam odsto srednjoškolaca bežalo sa časova.

DIPLOMIRALA U 94. GODINI

Italijanka Adrijana Janili ovih dana je diplomirala pravo na univerzitetu u Urbinu u 94. godini. Stefano Pivato, rektor univerziteta u Urbinu pun je hvale za ovu vremešnu studentkinju. «Adriana Janili je odličan primer istrajnosti za ostale studente. Njen izvanredan diplomski rad na temu nasilja prema ženama i odlične ocene na ispitima, doneli su joj najvišu moguću finalnu ocenu», rekao je on. Adrijani Janili, konsultantu u proizvodnji u penziji, to nije jedina univerzitetska diploma posto je završila i studije orijentalnih jezika i političkih nauka. Međutim, kako prenose italijanski mediji, ona namerava i dalje da se obrazuje i već razmišlja na koji će novi fakultet da se upiše. «Pored svojih godina puna je snage i neverovatno lucidna. Reklo bi se da je bar 20 godina mlađa», naveo je rektor Pivato.

RAZMISLITE DVAPUT ŽELITE LI BITI ŠEF?

Biti šef nije tako zavidna pozicija kako se mnogima čini. Istina je da donosi više novca, bolji status, veće izazove i autonomiju, ali isto tako stvara ogroman stres, koji se negativno odražava na fizičko i mentalno zdravlje. Studija čije su rezultate nedavno izneli kanadski lekari, pokazala je da su ljudi na višim položajima izloženiji sukobima sa ostalim radnicima i da redovno donose posao kući. Istraživanje sprovedeno na 1.800 šefova dokazalo je da kod većine njih dolazi do migrene, umora i gorušice, izazvanih stresom.

Kada su u pitanju psihološke posledice, javljaju se problemi sa spavanjem, otežana koncentracija, osećaj tuge, zabrinutosti, uznemirenosti i teskobe. - Kada ne bi toliko bili izloženi sukobima sa saradnicima i kada im se posao ne bi mešao u privatni život, šefovi bi imali znatno manje fizičkih i psihičkih posledica rada – zaključio je Skot Siman sa Univerziteta u Torontu.

NAJNEPRODUKTIVNIJI DAN U GODINI

Ponedeljak 26. oktobar bio je najneproduktivniji u 2009, zaključak je istraživanja u kojem se navodi da je „moral“ zaposlenih na taj dan na najnižem nivou zbog pomeranja sata jedan čas unazad. Istraživači su izračunali da je produktivnost zaposlenih te nedelje srozana za čitavih 50 odsto, a kao glavni razlog tome navode „ustajanje po mraku“. Više od polovine ispitanika reklo je da je očekivalo da na poslu ima problema s koncentracijom, a osam odsto je priznalo da je prošle godine bilo toliko depresivno da nije otišlo na posao, izgovarajući se bolešću. „Zimska depresija nije šala“, istakao je dr Kristijan Džensen u izjavi za britanski Kanal 4. „Ona može da utiče na radnu sposobnost do te mere da ne možete da se koncentrišete i normalno obavljate svakodnevne aktivnosti“, objašnjo je on, dodajući da „zimski bluz“ pogubno utiče i na veze s obzirom na to da ljudi postaju razdražljivi, asocijalni i potišteni. „Ako se u ovome prepoznate, to bi moglo da znači da i vi patite od ovog poremećaja zvanog *sezonski afektivni poremećaj* i da bi trebalo da tokom zime unesete što više svetlosti u vaš život“, poručio je dr Džensen.

PAMETNE NAOČARE

Jedan japanskih proizvođač optičkih sprava i stakala usavršio je naočare koje olakšavaju tegobe od umornih očiju, primoravajući onog ko ih nosi da trepće i luči suze koje štite oko. Ove «inteligentne» naočare pomažu pre svega umornim očima svih onih koji provode mnogo vremena pred ekranom. Kada senzor pričvršćen za ram naočara detektuje da duže od pet sekundi nije bilo treptanja, stakla u kojima se nalaze tečni kristali se zamute. Nakon samo jednog treptaja očima, stakla ponovo postaju prozorna. Treptanje omogućava očima da se ovlaže suzama i time štite od iritacija i umora. Kako prenose japanski mediji, naočare se prodaju po ceni od oko 300 evra.

ZMAJEVI PRECI TRGOVCI

Testament bogatog novosadskog trgovca Konstantina Koste Jovanovića objavljen je zvanično 29. oktobra 1787. Dokument je bio napisan na grčkom jeziku, pošto je Konstantin bio Cincarin iz današnje severne Grčke, i sebe je smatrao Grkom. Došao je sredinom 18. veka, uspešno trgovao, oženio se Srkinjom i Magistrat ga je primio u redove građana Novog Sada. Jedini naslednik je bio njegov sin Jovan, nazvan Kišjovan. Nadimak je dobio valjda zato što je bio nizak rastom, a na mađarskom jeziku „kiš“ znači „mali“. Ali, možda je tako nazvan i zato što je bio „mali gazda“ pored oca „velikog gazde“. Ovaj Kišjovan je bio deda velikog i u narodu mnogo voljenog i poštovanog pesnika Jovana Jovanovića Zmaja.

POP DOBIO 100.000 \$ NA POKERU

Mladi sveštenik iz južne Kalifornije osvojio je 100.000 dolara na jednom televizijskom turniru u pokeru. Na početku turnira bilo je 10.000 igrača, da bi među finalistima ostalo samo nekoliko njih, među kojima i 28-godišnji Endrju Trap, sveštenik od pre samo dve godine. Za učešće na turniru dobio je blagoslov biskupa pošto je cilj bio pronaći sredstva za finansijsku podršku dijecezi. Kako su preneli lokalni mediji, sveštenik Trap u decembru će učestvovati na još jednom turniru čiji će pobednik osvojiti 1,5 miliona dolara. Ukoliko pobeđi, osvojeni novac će takođe biti uloženi u dijecezu.

